

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: GŽ-19/2024-2

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u vijeću sastavljenom od sudaca dr. sc. Jadranka Juga predsjednika vijeća, Gordane Jalšovečki članice vijeća i suca izvjestitelja i Slavka Pavkovića člana vijeća, u pravnoj stvari prvo tužitelja Udruga u ime obitelji, Zagreb, Zvonimirova 17, OIB 27741674988, drugo tužitelja Udruga za promicanje obiteljskih vrijednosti - blaženi Alojzije Stepinac, Zagreb, Drage Stipca 6, OIB 31831060538, treće tužitelja „Vigilare“ Udruga za promicanje sudjelovanja građana u civilnim i političkim sektorima društva i očuvanje dostojanstva i prava pojedinca, obitelji i vrijednosti života, Zagreb, Grahorova 4, OIB 10032997386, četvrto tužitelja Studentski katolički centar Palma, Zagreb, Palmotićeve 31, OIB 98023806945, peto tužitelja Hrvatsko katoličko društvo prosvjetnih djelatnika, Zagreb, Gundulićeve 12, OIB 25495225329, koje zastupa punomoćnik Ante Meštrović, odvjetnik u Odvjetničkom društvu Planinić i partneri, j.t.d. u Zagrebu, protiv prvo tuženika Hrvoja Marjanovića iz Zagreba, Kakanjska 3, OIB 17202495658, drugo tuženika Vojislava Mazzocca iz Zagreba, J. Schrotta 9 i treće tuženika Index Promocija d.o.o. Zagreb, Radnička cesta 37b, OIB 37502434016, koje zastupa punomoćnica Vanja Jurić, odvjetnica u Zagrebu, radi diskriminacije, odlučujući o žalbi tuženika protiv presude Županijskog suda u Zagrebu poslovni broj P-4/2024-7 od 28. svibnja 2024., na sjednici održanoj 11. ožujka 2025.,

p r e s u d i o j e :

I. Žalba prvo tuženika Hrvoja Marjanovića i treće tuženika Index Promocija d.o.o. Zagreb odbija se kao djelomično neosnovana i potvrđuje presuda Županijskog suda u Zagrebu poslovni broj P-4/2024-7 od 28. svibnja 2024. u odnosu na te tuženike u dijelu pod točkom I., III, V., izuzev u dijelu u kojem je naloženo ukloniti tekst članka „Katolici se razbjesnili i počeli prijetiti - što bi rekao sveti Leopold“ od 15. travnja 2016., te se potvrđuje u dijelu pod točkom VII. izreke izuzev u odnosu na drugo tuženika Vojislava Mazzocca te pod točkom VIII. izreke izuzev u odnosu na drugo tuženika Vojislava Mazzocca, te se potvrđuje navedena presuda u odnosu na III. tuženika Index Promocija d.o.o. pod točkom IV. izreke.

II. Preinačuje se navedena presuda u odnosu na drugo tuženika Vojislava Mazzocca u dijelu pod točkom II. i VII. izreke te se u odnosu na tog tuženika odbija

tužbeni zahtjev, te u dijelu pod točkom VIII. izreke u kojem je odbijen njegov zahtjev za naknadu troškova postupka te se sudi:

„Nalaže se tužiteljima Udruga u ime obitelji, Udruga za promicanje obiteljskih vrijednosti - blaženi Alojzije Stepinac, Udruga za promicanje sudjelovanja građana u civilnim i političkim sektorima društva i očuvanje dostojanstva i prava pojedinca, obitelji i vrijednosti života, Studentski katolički centar Palma i Hrvatsko katoličko društvo prosvjetnih djelatnika drugo tuženiku Vojislavu Mazzoccu naknaditi troškove parničnog postupka u iznosu od 302,08 eur, u roku od 15 dana.“

III. Preinačuje se navedena presuda pod točkom V. u dijelu u kojem je naloženo uklanjanje teksta članka „Katolici se razbjesnili i počeli prijetiti- što bi rekao sveti Leopold“ od 15. travnja 2016, te se odbija taj dio tužbenog zahtjeva.

IV. Preinačuje se navedena presuda pod točkom VI. izreke u dijelu u kojem je naloženo objaviti presudu u dnevnim novinama Jutarnji list i u tom dijelu se odbija tužbeni zahtjev.

V. Potvrđuje se navedena presuda u dijelu zahtjeva za objavom presude na internetskom portalu Index.hr., pod točkom VI. izreke, s time da će se objaviti ova presuda.

VI. Odbija se zahtjev prvo tuženika Hrvoja Marjanovića i treće tuženika Index Promocija d.o.o. Zagreb za naknadom troškova postupka u povodu žalbe.

Obrazloženje

1. Prvostupanjskom presudom odlučeno je:

„I. Utvrđuje se da je Hrvoje Marjanović, novinar internetskog portala Index.hr, pisanjem članka naslova „Mrtvaci uživo: Katoličke nekrofilске orgije su najluđi show na HRT-u“ od 13. travnja 2016., a koji je objavljen na internetskom portalu Index.hr u kojem je običaje i dogme Katoličke Crkve proglasio bolesnima, sve ljude koji su pohodili štovanje sveca Leopolda Mandića proglasio nekrofilima, cijeli događaj nazvao „Katoličkim nekrofilskim orgijama“, uspoređivao katolike i njihovo vjerovanje sa životinjama (mačkama) i uspoređivao katolički običaj s nagonom mačke da leš ptice koju je ubila donese pred vrata svog gospodara, diskriminirao osobe katoličke vjeroispovijedi Poslovni broj P-4/2024-7 2.

II. Utvrđuje se da je Vojislav Mazzocco, novinar internetskog portala Index. hr, pisanjem članka naslova „Katolici se razbjesnili i počeli prijetiti - što bi rekao sveti Leopold“ od 15. travnja 2016., koji je objavljen na internetskom portalu Index. hr u kojem je običaje Katoličke Crkve proglasio bolesnim, običaje štovanja relikvija i nastanka tih relikvija prikazao kao trančiranje tijela svetaca, a osobe katoličke vjeroispovijedi usporedio s opskurnim teroristom i proglasio ih krvoždernima, diskriminirao osobe katoličke vjeroispovijedi.

III. Utvrđuje se da je INDEX PROMOCIJA d.o.o. /OIB: 37502434016/, Zagreb, Radnička cesta 37 B, kao nakladnik portala Index. hr, objavljivanjem članka „Mrtvaci

uživo: Katoličke nekrofilne orgije su najluđi show na HRT-u“ u kojem se običaje i dogme Katoličke Crkve proglašava bolesnima, sve ljude koji su pohodili štovanje sveca Mandića proglašava nekrofilima, cijeli događaj naziva „Katoličkim nekrofilnim orgijama“ uspoređuje katolike i njihovo vjerovanje sa životinjama (mačkama) i uspoređuje katolički običaj s nagonom mačke da leš ptice koju je ubila donese pred vrata kuće svoga gospodara, članka „Što slušati dok čekate u redu za diranje mrtvacu“ u kojem se aludira na seksualnu želju za mrtvom osobom i seksualni odnos s mrtvom osobom i članka „Katolici se razbjesnili i počeli prijetiti – što bi rekao Sveti Leopold“ u kojem se običaje Katoličke Crkve proglašava bolesnim, običaje štovanja relikvija i nastanka tih relikvija prikazuje kao trančiranje tijela svetaca, a osobe katoličke vjeroispovijedi uspoređuje s opskurnim teroristom i proglašava krvoždernima, diskriminirao osobe katoličke vjeroispovijedi.

IV. Zabranjuje se INDEX PROMOCIJA d.o.o. /OIB:37502434016/ sa sjedištem u Zagrebu, Radnička cesta 37 B, daljnje objavljivanje tekstova na internetskom portalu Index.hr kojima na bilo koji način diskriminira osobe katoličke vjeroispovijedi.

V. Nalaže se INDEX PROMOCIJA d.o.o. /OIB:37502434016/ sa sjedištem u Zagrebu, Radnička cesta 37B, sa internetskog portala Index.hr, ukloniti sve tekstove kojima diskriminira osobe katoličke vjeroispovijedi, naročito članak „Mrtvacu uživo: Katoličke nekrofilne orgije su najluđi show na HRT-u“ od 13. travnja 2016., članak „Što slušati dok čekate u redu za diranje mrtvacu“ od 15. travnja 2016. i članak „Katolici se razbjesnili i počeli prijetiti - što bi rekao sveti Leopold“ od 15. travnja 2016., u roku od 15 dana.

VI. Ova presuda će se objaviti na internetskom portalu Index.hr i u dnevnim novinama Jutarnji list, u roku od 15 dana na trošak tuženika.

VII. Nalaže se tuženicama naknaditi tužiteljima parnične troškove u iznosu od 2.042,12 eura, u roku od 15 dana.

VIII. Odbija se zahtjev prvo do treće tuženika za naknadu parničnih troškova.“.

2.1. Protiv navedene presude žalbu su podnijeli svi tuženici pozivajući se na sve žalbene razloge iz odredbe čl. 353. st. 1. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“, broj: 53/91., 91/92., 112/99., 88/01., 117/03., 88/05., 2/07., 84/08., 96/08., 123/08., 57/11., 148/11. – pročišćeni tekst, 25/13., 89/14. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 70/19., 80/22., 155/23.- dalje: ZPP). Predlažu pobijanu odluku preinačiti i odbiti tužbeni zahtjev, podredno ukinuti presudu i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje. Zahtijevaju troškove postupka uključujući i povodom žalbe.

3. Na žalbu nije odgovoreno.

4. Žalba prvo tuženika Hrvoja Marjanovića i treće tuženika Index Promocija d.o.o. Zagreb nije osnovana, osim u dijelu uklanjanja testa Vojislava Mazzocca i objave presude u dnevnim novinama Jutarnji list, dok je žalba u odnosu na drugo tuženika osnovana u cijelosti.

5. Ispitajući pobijanu presudu ovaj sud ne nalazi da bi bila počinjena bitna povreda parničnog postupka na koju se žalitelji pozivaju. Prvostupanjska presuda nema nedostataka uslijed kojih se ista ne bi mogla ispitati. Neslaganje tuženika sa zaključcima prvostupanjskog suda ne čini presudu nerazumljivom ili s neotklonjivim

nedostacima. Time nije ostvarena povreda iz odredbe čl. 354. st. 2. t. 11. ZPP, jer presuda bi bila opterećena tom bitnom povredom kada iz presude ne bi bili razvidni razlozi zbog kojih je sud donio presudu koja se pobija, dakle kada ne bi bilo jasno zašto je donesena osporavana odluka ili kada ti razlozi ne bi korespondirali s dokazima i sadržajem isprava i zapisnika u spisu, a ovdje tome nije slučaj. Prvostupanjska presuda sadrži jasne, neproturječne, relevantne i dostatne razloge. Ne nalazi se da bi bile počinjene niti druge bitne povrede odredba parničnog postupka na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti na temelju odredbe čl. 365. st. 2. ZPP.

6. Činjenično stanje je pravilno i potpuno utvrđeno. Svi prigovori vezani za taj žalbeni razlog ne odnose se na konkretne relevantne činjenice, već njima žalitelji izražavaju nezadovoljstvo sa zaključcima suda i njegovim pravnim pristupom. Zato nisu odlučni.

7. Predmet spora u ovoj pravnoj stvari je udružna antidiskriminacijska tužba sa zahtjevima za utvrđenjem diskriminacije, za daljnju zabranu objave tekstova i uklanjanjem objavljenih tekstova te objavom presude, dakle, utvrđenje i zabrana diskriminacije, uklanjanje diskriminacije i publikacijski zahtjev, i to sve na način citiran pod odlomkom 1. obrazloženja ove odluke.

7.1. Tužitelji tvrde da je objavom spornih tekstova članaka počinjena izravna diskriminacija te diskriminacija u pojavnim oblicima uznemiravanja, i to osoba katoličke vjeroispovijesti.

7.1.1. Konkretno tužitelji tvrde da je:

1.) - 13. travnja 2016., u elektroničkoj publikaciji, na internetskom portalu Index.hr, čiji je nakladnik treće tuženik objavljen članak prvo tuženika pod naslovom „Mrtvaci uživo: Katoličke nekrofilске orgije su najluđi show na HRT-u“ koji da sadrži slijedeće navode:

„Dana kada smo na TV-u gledali prienos nekrofilskih orgija u kojima je sudjelovao vrh katoličke crkve u Hrvata, desetak tisuća vjernika svih uzrasta i jedan odavno mrtvi svetac a sve je to prenosila nacionalna televizija koja je u ovome prepoznala događaj od velike važnosti.

„Čak i kad vam mačka pred vrata ponosno donese leš ptice koju je malo prije ubila, vjerojatno ćete je potjerati metlom i prekoriti je zbog poremećenosti iako dobro znate da je riječ o životinji koja ne zna bolje. No, kad vam se sa lešom pred vratima zaigra crkva-pozovete Sinišu Kovačića da otkáže sve ostalo i tamo hitno pošalje kamere.“

„Ako tražite još jednu razliku između znanosti i vjere, ne tražite dalje. I nije da vam je poslije smrti pretjerano bitno što će netko raditi s vašim ostacima, ali oni koji tijelo ostavljaju znanosti odlaze s mišlju da njihova smrt nije uzaludna jer jednoga dana mogli bi donirati organe i nekom teško bolesnom nesretniku spasiti život.

S druge strane, kad tijelo ostavite crkvi, ono isto tako završava kod bolesnika ali ove će vas bolesnici strpati u staklenu kutiju i s vama unaokolo paradirati kao da ste bradata žena ili čovjek slon.

I ne možete biti sigurni što bi im još moglo pasti na pamet jer ako im se to učini zanimljivim, mogu vas preparirati i postaviti ispred crkve opremljenog mehanizmom koji vas tjera da fićukate za prolaznicima i namigujete svaki put kad aktiviraju senzor.“

„Stoga idući put kad vam vjernik kaže da su pederske parade bolesne, izopačene ili nepotrebne, podsjetite ga na paradu u kojoj tisuće ljudi baulja s lešom.“

„Mnoštvo koje se jagmi oko otvorenog lijesa ne bi li snimili dobru fotku dobrodržećeg leša koju će objaviti na Fejsu i skupiti barem pedesetak lajkova. I sve to dok zbor morbidno pjeva a nadbiskup Bozanić odjeven u zlatno ruho lamentira o životu i smrti u najbolesnijem nastavku „Vikenda kod Bernija.“

“Ako ste ovo gledali očima običnog čovjeka i zaljubljenika u filmove o zombijima, vidjeli ste najavangardniji spin-off serije „The Walking Dead“ i uvjerljivo najbolesniji show na HTV-u.“

„Da nas 100 puta podsjeti da je ovo umobolno, ali se tretira kao nešto najnormalnije – još samo jedna obična srijeda.“

„Pun trg ljudi koji pjesmom i prijenosom slave dolazak putujućeg leša patuljastog jednorukog sveca jer sve je što trebate znati o nama i tome koliko riječ „normalno“ malo znači.“

2.) - da je 15. travnja 2016., u elektroničkoj publikaciji na internetskom portalu Index.hr čiji je nakladnik treće tuženik objavljen članak autora koji je potpisan inicijalima I.K. pod naslovom: Što slušati u redu za diranje mrtvaca“, koji da se sastoji od Youtube video klipova sa različitim pjesmama koje u sebi na hrvatskom ili engleskom jeziku sadrže riječi tijelo i dodir i kojima da se aludira na seksualni odnos s mrtvom osobom. Navedeni članak da je popraćen slijedećim komentarima :

„Pjesma koja savršeno obuhvaća obje strane ove ljubavne priče. Poziv na dodirivanje i neizdrživu želju za tijelom. Želju toliko jaku da zbog nje stojite u redovima.“

“Ne budite bolesni.“

3.) - da je 15. travnja 2016., u elektroničkoj publikaciji, na internetskom portalu Index.hr, objavljen članak drugo tuženika pod naslovom :„Katolici se razbjesnili i počeli prijetiti – što bi rekao sveti Leopold ?“ koji da sadrži slijedeće navode :

-„Tijela dobrog dijela tih svetaca i svetica, ne zaboravimo žene, katolici jako vole mrtve i do smrti mučene žene, nastradao je nakon smrti. Tijela su im komadana i slana u razne dijelove svijeta. Prst na jednu, goljenica na drugu, lubanja na treću stranu. Kao u staroj hajdučkoj uzrečici :„Glava glavi, plečka harambaši, a fukara može i rebra“, dijelila su se tijela svetaca i svetica. Pa tko je imao više izgleda ili novca dobio je zanimljiviji dio tijela. Tu i tamo se, doduše, događalo da neki svetac ima i kerberske gene pa su se njegove glave znale pojavljivati istovremeno na dva-tri

različita mjesta i baš su sve imale čudotvorne moći. I ni jednu crkva nije proglašavala lažnom niti njene moći ništavnima.“

„Izuzetno pojednostavljeno, potpuno je svejedno moli li se vjernik pred oftljkarenom glavom Svete Katarine Sienske, ili njenim desnim palcem nekoliko metara dalje, ili pred, recimo, komadom drveta.“

„Tijelo svetog Leopolda Mandića dovezeno je prije nekoliko dana u Zagreb i tisuće vjernika pokorno su stajale u redu kroz sam centar grada ne bi li ga vidjeli. U staklenom lijesu vidjeli su najveći dio njegovog tijela jer katolici ni u 20. stoljeću nisu odustali od običaja da dobrim ljudima odrežu komad tijela. Leopold Mandić tako je nakon smrti ostao bez desne ruke. No, to nije smetalo svima onima koji su došli pomoliti se pred njegovim mrtvim tijelom ili samo zadovoljiti bizarnu znatiželju razgledavanja leša.“

„Učas je nestao mir koji je donio sveti Leopold i pretvoriše se u sumanute krvožderne sljedbenike najvećih hitova Džihadi Johna.“

8. Tuženici su osporili osnovanost tužbenog zahtjeva prigovarajući da predmetnim člancima u opisanim okolnostima nisu ispunjene zakonske pretpostavke ni izravne niti neizravne diskriminacije, a niti uznemiravanja, po osnovi vjere, tvrdeći da ti članci nisu bili usmjereni na vjernike katoličke vjeroispovijedi već da je upućena kritika postupcima javne televizije i da su satirički problematizirani crkveni običaji. To, u bitnome, jer da:

- se članak „Mrtvaci uživo, katoličke nekrofilске orgije su najluđi show na HRT-u“ ne odnosi na vjernike već da je primarno kritika postupaka javne televizije koja je otkazala najavljeno prikazivanje emisije „Hrvatska uživo“ radi izravnog prijenosa ceremonije dočeka tijela sv. Leopolda Mandića. Navedeni članak da je i kritika brojnih smjena na televiziji koje da je provelo novoizabrano vodstvo (uključujući i smjenu urednice emisije Hrvatska uživo), samo zbog različitih svjetonazorskih i ideoloških stavova, protumačenih u najširoj javnosti kao ograničenje slobode izražavanja, a da mediji imaju pravo i dužnost kritizirati takve postupke i o njima poticati javnu raspravu,

- navod „nekrofilске orgije“ nije kritika vjernika već društvena kritika postupaka Hrvatske radiotelevizije i postupaka crkve, kao jedne od najutjecajnijih institucija u Hrvatskoj, da je isti članak satirični osvrt o iznimno javnom i medijski popraćenom događaju i kritika načina na koji je taj događaj predstavljen od javne televizije kojim da autor preispituje je li taj vjerski događaj bilo potrebno izravno prenositi na prvom programu javne televizije i je li radi toga bilo opravdano otkazati emitiranje važne i gledane emisije, zbog čega da je u demokratskom društvu nedopustivo kritiku javne televizije i satiričko problematiziranje običaja Katoličke Crkve, kojoj pripada gotovo 90% građana, nazivati diskriminacijom po osnovi vjere,

- da člankom „Što slušati u redu za diranje mrtvacu“ nisu diskriminirane osobe po osnovi katoličke niti bilo koje druge vjere jer da se radi o satiričnoj duhovitoj kompilaciji spotova,

- a navod „Ne budite bolesni“ da se ne odnosi na katoličke vjernike već na čitatelje portala Index,

- je članak „Katolici se razbjesnili i počeli prijetiti-što bi rekao sveti Leopold?“ primarno reakcija na mnoštvo ozbiljnih prijetnji koje su primili novinari i urednici portala www.index.hr, nakon objave članka iz točke 1. tužbe, kojima se ugrožava novinare navodima o „lomljenju kosti bejzbol palicom“, „paljenju na lomači“, „spuštanju u grob“, „spuštanju guste magle“ te upozorenja da se „čuvaju metka“ te da nije diskriminacija niti ni u jednom od njezinih oblika,

- je treće tuženik kao nakladnik portala www.index.hr, redovito izvještavao javnost o dolasku tijela Leopolda Mandića u rubrici „Index vijesti“, da su tužitelji prije predmetnog pokrenuli čitav niz postupaka u kojima da su nadležna tijela utvrdila da sporni članci ne prelaze granice slobode izražavanja,

- da treće tuženik upravo pruža nepristrane informacije o svim događajima u društvu istovremeno novinarima omogućuje da iznesu svoje stavove, kritiziraju, preispituju, ismijavaju i pokreću javnu raspravu o svim pojavama i događajima u društvu te da je njihovo ustavno, konvencijsko i zakonsko pravo da slobodno objavljuju i raspačavaju informacije i otvorenost medija za različita mišljenja, uvjerenja i raznolike sadržaje,

- da predmetnim člancima nije dovedeno u pitanje pravo vjernika „da se javno okupljaju te da javno očituju svoju vjeru“ da istima nije povrijeđeno dostojanstvo vjernika niti da njima nisu uzrokovani „strah, neprijateljsko ponižavajuće ili uvredljivo okruženje, i da meta“ objavljenih novinskih članaka nisu bili vjernici katoličke vjeroispovijedi, već da sporni članci predstavljaju dopuštenu kritiku javne televizije te satirično problematiziranje postupaka i običaja Katoličke Crkve, kao jedne od najznačajnijih i najutjecajnijih institucija u Hrvatskoj, svrha kojih je bila poticanje i doprinos javnoj debati o važnim društvenim pitanjima, u izrazito turbulentnom političkom i društvenom razdoblju.

9. Prvostupanjski sud je pregledao priloženu dokumentaciju stranaka, saslušao svjedoka Marinu Leskovic, te prvo i drugo tuženika kao stranke u postupku, te je ocijenio da je tužbeni zahtjev osnovan.

9.1. U obrazloženju svoje odluke prvostupanjski sud navodi da:

- procesne pretpostavke koje se tiču suda, stranaka i predmeta spora, nisu sporne, niti naslovi i sadržaji novinskih članaka i autori, te objava na internetskom portalu Index.hr, čiji da je nakladnik treće tuženik;

- su tužitelji učinili vjerojatnim da je postupanjem prvo do treće tuženika povrijeđeno pravo na jednako postupanje većeg broja osoba koje pretežno pripadaju skupini čija prava štite odnosno diskriminaciju po osnovi vjere, ali ne i teži oblik diskriminacije po treće tuženiku;

- tuženici na kojima je teret dokazivanja, nisu dokazali da nije bilo diskriminacije.

9.2. Prvostupanjski sud polazi od pravnog pristupa:

- da sloboda savjesti i vjeroispovijedi zaštićena Ustavom Republike Hrvatske („Narodne novine“ broj 56/90., 135/97., 8/98. – pročišćeni tekst, 113/00., 124/00. – pročišćeni tekst, 28/01., 41/01. – pročišćeni tekst, 55/01. – ispravak, 76/10. i 85/10. – pročišćeni tekst, dalje: Ustav) i Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Narodne novine - Međunarodni ugovori“ broj 18/97., 6/99. - pročišćeni tekst, 8/99. - ispravak, 14/02., 1/06. i 13/17., u daljnjem tekstu: Konvencija) predstavlja jedan od temelja demokratskog društva, i u dijelu koji se odnosi na vjeroispovijed, nalazi se među najvažnijim elementima koji čine identitet vjernika i njihovog shvaćanja života, te da je jednako tako dragocjena i za ateiste, agnostike, skeptike ili ravnodušne, a što proizlazi iz pluralizma stečenog tijekom stoljeća, koji je dio demokratskog društva;

- odredbama čl. 40. Ustava i čl. 9. st. 1. Konvencije se svakom jamči pravo na slobodu vjeroispovijedi, koje pravo uključuje među ostalim slobodu da se pojedinačno ili u zajednici s drugima, javno ili privatno iskazuje vjeroispovijed ili uvjerenje bogoslužjem, poučavanjem, praktičnim vršenjem i obredima;

- slobodu iskazivanja vjeroispovijedi ili uvjerenja da je moguće podvrgnuti samo ograničenjima koja su propisana zakonom i koja su u demokratskom društvu nužna radi interesa javnog reda i mira, zaštite javnog reda, zdravlja ili morala ili radi zaštite prava i sloboda drugih (čl. 16. Ustava, čl. 9. st. 2. Konvencije);

- sloboda izražavanja (čl. 38. st. 1. i 2. Ustava, čl. 10. Konvencije) da je jedan od preduvjeta napretka svakog demokratskog društva i da se može odnositi i na informacije koje vrijeđaju, šokiraju ili postavljaju pitanja, ali se tim i takvim informacijama ne smiju prekoračiti postavljene granice zajamčene istim pravom;

- odredbom čl. 38. st. 1. i 2. Ustava i čl. 10. Konvencije da se jamči pravo slobode izražavanja (osobito sloboda tiska i drugih sredstava priopćavanja, sloboda govora i javnog nastupa) koje obuhvaća slobodu mišljenja i slobodu primanja i širenja informacija i ideja bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice (čl. 10. st. 1. Konvencije), koje može kad ostvarivanje tih sloboda obuhvaća dužnost i odgovornost biti podvrgnuto formalnostima, uvjetima, ograničenjima ili kaznama propisanim zakonom, koji su u demokratskom društvu nužni, između ostalog i radi zaštite ugleda ili prava drugih (čl. 10. st. 2. Konvencije),

- Ustavnom i konvencijskom zabranom diskriminacije (čl. 14. Ustava, čl. 14. Konvencije) koja da nema nezavisan karakter (zabrana diskriminacije je svojstvena svakom pravu koje je zaštićeno i njome se nadopunjuju materijalne odredbe) da se svakog štiti od različitosti u postupanju bez razumnog i objektivnog opravdanja, ako nije poduzeto radi legitimnog cilja ili ako ne postoji razuman odnos proporcionalnosti između upotrijebljenih sredstava i cilja koji se želi postići,

- vjerska sloboda (kako da se to navodi i u presudi Europskog suda za ljudska prava (dalje: ESLJP) u predmetu Eweida i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva (Predstavke

br. 48420/10, 59842/10, 51671/10 i 36516/10/ od 15. siječnja 2013., točke 79. – 81., 86. i 87. obrazloženja)) prije svega je stvar misli i savjesti pojedinca, i obuhvaća slobodu manifestiranja uvjerenja, pojedinačno i privatno, prakticiranje u zajednici, zajedno sa drugima i javno, u obliku bogoslužnja, predavanja, prakticiranja i obavljanja obreda.

9.3. Stoga taj sud, uzimajući u obzir čimbenike koji se u predmetnom postupku odnose na dvije Ustavom i Konvencijom jednako zaštićene vrijednosti (sloboda vjeroispovijedi i slobodno javnog očitovanja vjere – sloboda mišljenja i izražavanja misli) i postizanje njihove pravične ravnoteže, te s tim u vezi i na iznimke od zabrane diskriminacije iz čl. 9. st. 2. t. 1. i st. 3. ZSD, obrazlaže da je u okolnostima konkretnog slučaja prevagnulo pravo na slobodu vjeroispovijedi i slobodno javno očitovanje vjere i da nisu ispunjene pretpostavke iznimke od zabrane diskriminacije iz čl. 9. st. 2. t. 1. i st. 3. ZSD.

9.4. Takvu ocjenu taj sud obrazlaže dobivenim utvrđenjima i zaključcima:

- da se u spornim novinskim člancima među ostalim navodi: „...Mrtvaci uživo: Katoličke nekrofilске orgije ... u kojem je sudjelovao vrh katoličke crkve u Hrvata ... ne budite bolesni ... Čak i kad vam mačka pred vrata ponosno donese leš ptice koju je malo prije ulovila i ubila, vjerojatno ćete je potjerati metlom i prekoriti je zbog poremećenosti iako dobro znate da je riječ o životinji koja ne zna bolje ... kad vam s lešom pred vratima zaigra crkva ...kad tijelo ostavite crkvi, ono isto završava kod bolesnika ... Pjesma koja savršeno obuhvaća obje strane ljubavne priče ...Poziv na dodirivanje i neizdrživu želju za tijelom ... Želju toliko jaku da zbog nje stojite u redovima ...Pun trg ljudi koji pjesmom i prijenos slave dolazak putujućeg leša patuljastog jednorukog svecaDa nas 100 puta podsjetite da je ovo umobolno ... Mnoštvo koje se jagmi oko otvorenog lijesa ne bi li snimili dobru fotku dobrodržećeg leša koju će objaviti na Fejsu i skupiti barem pedesetak lajkovaI sve to dok zbor morbidno pjeva, a nadbiskup Bozanić odjeven u zlatno ruho lamentira o životu i smrti u najbolesnijem nastavku Vikend kod Bernija ... podsjetite ga na paradu u kojoj tisuće ljudi baulja s lešom ... mogu vas preparirati i postaviti ispred crkve opremljenog mehanizma koji vas tjera da fićukate za prolaznicima i namigujete svaki put kad aktiviraju senzor... .. katolici u 20. stoljeću nisu odustali od običaja da dobrim ljudima odrežu komad tijela ... zadovoljiti bizarnu znatiželju razgledavanja lešaUčas je nestao mir koji je donio sveti Leopold pretvorivši se u sumanute krvožderne sljedbenike najvećih hitova Džihadi Johna...“;

- da svaki od izraza „katoličke nekrofilске orgije“, „krvožderno“, „umobolno“, „sumanuti“, „morbidno“, „najbolesnije“, „Ne budite bolesni“, „katolici ni u 20. stoljeću nisu odustali od običaja da dobrim ljudima odrežu komad tijela“ za sebe i povezani u cjelini sa sadržajem predmetnih novinskih članka pokazuje da se tuženici ne obraćaju, kako to oni tvrde, primarno kritikom HRT kao javnoj ustanovi i Katoličkoj Crkvi kao instituciji, već osobama katoličke vjeroispovijedi vezano za njihovu manifestaciju vjerskih uvjerenja, u odnosu na koje iskazuju svoj stav o njihovom štovanju sv. Leopolda Mandića;

- da novinski članci nisu napisani kreativnim prikazivanjem humora, na zabavno satirički način, korištenjem duhovitosti ili sarkazma na razotkrivanju, odnosno „satiričnim problematiziranjem crkve i njezinih običaja“,

- da je po tuženicima zloupotrijebljen otvoreni pristup medijima s ciljem vrijeđanja dostojanstva osoba katoličke vjeroispovijedi i širenja netolerancije i nepoštivanja prema njihovim „stavovima i tradiciji“, kako onih (oko desetka tisuća) koji su u Republici Hrvatskoj (Zagrebu / Dubravi) javno iskazivali štovanje sv. Leopolda Mandića i s njima povezanim osobama rodbinski ili drugim vezama, tako i onih širom Europe (cca 39% ukupnog stanovništva Europske unije) s kojom je Republika Hrvatska neupitno povijesno i prostorno povezana, a što da je lako uočljivo sa aspekta značenja korištenih izraza „katoličke nekrofilске orgije“, „krvožderni sljedbenici“, „bolesnici“, kojima da se štovatelje sv. Leopolda Mandića opisuje kao psihoseksualno poremećene vjernike sklone raskalašenim zabavama, u kojima manifestaciju svoje vjere doživljavaju kao spolni užitek u doticaju sa mrtvim tijelom sv. Leopolda Mandića;

- da iz sagledavanja novinskih članaka u cjelini se ne prihvaća tvrdnja tuženika da neovisno o tome što je jezik grub, agresivan, neugodan i oštar i kao takav podesan za uznemiravanje, da vjernici nisu bili „meta“, već da je to mogla biti samo crkva kao institucija, koju se ne štiti odredbama ZSD, kao niti druge institucije od kritike, čak i kad su one vrlo neugodne, već da se njime štite samo ranjive društvene skupine, što da u Hrvatskoj katolički vjernici nisu.

- da bi kritika bila „zdrava“ i da se na temelju nje nudi raspravljanje o konkretnoj problematici (po tuženicima o stanju na HRT kao javnoj ustanovi i Katoličkoj Crkvi kao instituciji) da se moraju ponuditi i rješenja, što da se u konkretnom slučaju ne primjećuje te da u predmetnom sporu nije riječ o kritici HRT i Katoličke Crkve, kako to pokušavaju prikazati tuženici, već se za osobe katoličke vjeroispovijedi iskazuje nepoštivanje i netolerancija, zbog po novinarima devijantnog i društveno neprihvatljivog načina iskazivanja njihove vjere štovanjem sv. Leopolda Mandića;

- da je u duhu zdravog razuma, na kojem se razvija svako demokratsko društvo, poštivati slobodu drugoga, neovisno o tome pripada li grupi vjernika, ateista, agnostika, skeptika ili onih koji su ravnodušni, dok god ta sloboda ne ograničava drugoga i dok nije u sukobu sa zakonom,

- da tuženici ni ne tvrde niti dokazuju da bi javnim manifestiranjem uvjerenja štovanja sv. Leopolda Mandića po osobama katoličke vjeroispovijedi bila ograničavana prava drugih, a niti da bi ta njihova manifestacija uvjerenja bila u sukobu sa zakonom,

- da se ne nalaze okolnosti na temelju kojih bi se mogla pokriti dobra vjera prvo do treće tuženika u bilo kojem demokratskom kontekstu,

- da su nazivanjem javnog svjedočenja osoba katoličke vjeroispovijedi (onoga u što i u koga vjeruje), štovanjem sv. Leopolda Mandića „nekrofilskim orgijama“, proglašavajući ih „krvoždernim“ i uspoređujući ih sa „opskurnim teroristima“, tuženici slobodu izražavanja pretvorili u grubo vrijeđanje dostojanstva, identiteta i

samopouzdanja osoba katoličke vjeroispovijedi i pozivanje čitatelja na nepoštivanje i netoleranciju kad su u pitanju te osobe, kojim je dosegnut dovoljan stupanj ozbiljnosti da bi odredbe o zaštiti od diskriminacije bile primjenjive.

- da je minimalna društvena vrijednost mišljenja i izražavanja misli iskazana u predmetnim novinskim člancima značajno manja od suprotstavljenog privatnog interesa usmjerenog na zaštitu dostojanstva osoba katoličke vjeroispovijedi da pojedinačno ili u zajednici s drugima javno iskazuju svoju vjeroispovijed ili uvjerenja bogoslužjem, praktičnim vršenjem i obredima, u skladu sa njihovim stavovima i tradicijom, koji interes je dosegao razinu nespornosti, ozbiljnosti, kohezije i važnosti, a u granicama kojeg nije na sudu otvarati polemiku oko legitimnost vjerskih uvjerenja ili načine na koji se ta uvjerenja iskazuju, niti tumačiti vjerska pitanja (točka 81. Europskog suda za ljudska prava - Predmet Eweida i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva (Predstavke Br. 48420/10, 59842/10, 51671/10 i 36516/10),

- da budući opseg slobodne procjene pravičnog balansa između slobode mišljenja i izražavanja (čl. 38. Ustava, čl. 10. Konvencije) i slobode vjeroispovijedi, slobodnim javnim očitovanjem vjere (čl. 40. Ustava, čl. 9. Konvencije) varira ovisno o okolnostima, predmetu spora i činjeničnoj pozadini svakog konkretnog slučaja i da je za sud zadržana ta procjena, to u predmetnom slučaju da iz naprijed navedenih razloga nisu primjenjiva shvaćanja iskazana u odlukama na koje se pozivaju tuženici (Giniewski protiv Francuske, zahtjev broj 64016/00, presuda, 31. travnja 2006.; Klein protiv Slovačke, zahtjev broj 72208/01 presuda, 31. siječnja 2007.; X. Ltd. i Y. protiv Ujedinjenog Kraljevstva, zahtjev broj: 8710/79, presuda Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj GŽ-3/2021-2 od 16. siječnja 2024.), smatrajući da podržavaju njihovo tumačenje opsega balansa između navedenih jamstava, u prilog jamstvu slobode izražavanja,

- da za odluku nije od značaja, što je povodom predmetnih novinskih članaka zaključilo Novinarsko vijeće časti, niti činjenica da je u prekršajnom postupku odbijena optužba protiv prvo do treće tuženika iz predmetne parnice da bi pisanjem i objavljivanjem istih novinski članaka počinili prekršaj protiv javnog reda i mira, jer se ne radi o bitnim činjenicama, a niti odlukama s kojim bi sud bio vezan. Osim toga da je i Novinarsko vijeće časti u svom zaključku upozorilo novinara Hrvoja Marjanovića da u svom budućem radu, pogotovo kad je riječ o temama delikatnim poput one iz predmetnih novinski članaka, pažljivije i s većom etničkom odgovornošću bira riječi.

10. Slijedom navedenoga prvostupanjski sud ocjenjuje da je postupanjem tuženika povrijeđeno pravo na jednako postupanje u odnosu na osobe katoličke vjeroispovijedi, poricanjem njihovih prava na slobodu i dostojanstvo, i pozivanjem na netoleriranje i nepoštivanje manifestacije njihovih vjerskih uvjerenja, prikazujući ih bez ikakvog opravdanog i razumnog razloga kao ozbiljno bolesnu društvenu devijaciju, a što je utjecalo i može dalje utjecati na ključne aspekte identiteta i dosega dostojanstva grupe kojoj pripadaju (ponižavanje i vrijeđanje zbog iskazivanja misli i manifestacije vjerskog uvjerenja prakticiranjem u zajednici sa drugima i javno u obliku bogoslužnja i obavljanja obreda), pa da su na taj način ostvarene i pretpostavke za zaštitu od diskriminacije po osnovi vjere zbog uznemiravanja kao

oblika izravne diskriminacije (čl. 9. st. 1. ZSD-a /čl. 14. Ustava, čl. 14. Konvencije/ u vezi sa čl. 3. st. 1. i 3., čl. 8. t. 7., čl. 1. i čl. 24. st. 2. ZSD).

11. Tuženici u žalbi ponavljaju prigovore iz provedenog postupka, prigovarajući (osim, kao što je prethodno rečeno bitnim povredama postupka zbog nepravilnosti u obrazlaganju presude i utvrđenjima suda) pogrešnoj primjeni materijalnog prava. Ističu u bitnome:

- da nisu ispunjene zakonske pretpostavke o izravnoj diskriminaciji jer da se u tom slučaju radi o stavljanju osobe u nepovoljniji položaj u odnosu na druge osobe u usporedivoj situaciji, uvjetovano nekom od diskriminacijskih osnova, kojima se otežava ili negira ravnopravno priznanje, uživanje ili ostvarivanje ljudskih prava i temeljnih sloboda; da stranka koja to tvrdi je dužna učiniti vjerojatnim da je došlo do diskriminacije, a da to sve nije ostvareno kao i da sud ne daje nikakvu osnovu za zaključak da je objava spornih članaka dovela u pitanje ili ograničila pravo vjernika da „javno iskazuju svoju vjeroispovijed ili uvjerenja bogoslužjem, praktičnim vršenjem i obredima, u skladu s njihovim stavovima i tradicijom“, kao i da je životno nelogično da objava spornih članaka može dovesti u pitanje ostvarivanje prava skupine koja čini apsolutno najdominantniju skupinu u Hrvatskoj i da se katolički vjernici nisu niti se mogu smatrati ranjivom društvenom skupinom. Zatim, da su tuženici dokazali da su objavom spornih članaka sudjelovali u javnoj raspravi o važnim društveno-političkim temama, stanju na javnom servisu i općoj klerikalizaciji društva, pa da uvjet/ili uzrok njihove objave nisu bili vjernici katoličke vjeroispovijedi i da kritika vjerskih običaja i katoličkih dogmi ne predstavlja niti može predstavljati diskriminaciju katoličkih vjernika kao društvene skupine. Tuženici ponavljaju tvrdnje da prihvaćaju su sporni članci dio vjernika uvrijedili ili šokirali, međutim, da se ne radi o postupanju koje je diskriminatorno i koje udovoljava pretpostavkama propisanim ZSD.

- da nisu ispunjenje zakonske pretpostavke uznemiravanja jer da ono mora biti motivirano upravo nekom od diskriminacijskih osnova te faktično stvarati ponižavajuće, neprijateljsko ili prijeteće okruženje i imati za cilj ili stvarno predstavljati povredu dostojanstva osobe. Taj prigovor obrazlažu tvrdnjama da propisima o zabrani diskriminacije se štite pripadnici ranjivih društvenih skupina (kako bi im se osigurale jednake mogućnosti rada, stvaranja, obrazovanja, zdravstvene zaštite i življenja općenito), pa da u tom smislu, odredbe ZSD ne štite Katoličku Crkvu ili druge institucije od kritike, jednako kao što da ne štite niti moćne, većinske društvene skupine kojima da pripada golema većina hrvatskih građana. Isto tako da se određenim ponašanjem, kritičkim komentiranjem, mogu povrijediti vjerska osjećanja svih/nekih pripadnika katoličke vjeroispovijedi, ali da se time, po naravi stvari, ne može stvoriti neprijateljsko, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje za katoličke vjernike.

- da vjerska uvreda i blasfemija ne predstavljaju dio hrvatskog pravnog poretka, pa tako da prvostupanjski sud pogrešno izjednačava vrijeđanje vjerskih osjećaja sa diskriminatornim uznemiravanjem, i da je taj sud pogrešno poistovjetio pravila koja se odnose na diskriminaciju s pravilima koja u nekim zemljama vrijede za vjerske uvrede i/ili blasfemiju.

- da je došlo do povrede prava na slobodu izražavanja pozivajući se na odluke iz predmeta ESLJP: Handyside v. UK; Otto Preminger – Institut v. Austria, Gunduz v. Turkey); I.A. v. Turkey, Klein v. Slovakia, Giniewski v. France te da je pogrešno zaključeno da ovdje nisu primjenjiva shvaćanja iskazana u tim odlukama, pa tako i: „Osobe koje se odluče koristiti pravom na javno očitovanje vjere, neovisno o tome da li to čine kao dio vjerske manjine ili većine, ne mogu razumno očekivati da će biti isključeni od svake kritike. Oni su morali tolerirati i prihvatiti tuđe negiranje njihovih vjerskih uvjerenja, pa čak i propagiranje doktrina koje su neprijateljske prema njima“ (Predmet ESLJP: I.A. v. Turkey);

- da sloboda izražavanja podrazumijeva dopuštenost kritiziranja, čak i žestokog i nerazumnog, o sustavima vjerovanja i institucijama, sve dok ono ne prerasta u poticanje mržnje, da vjerske skupine moraju tolerirati javnu kritiku i raspravu o svojim aktivnostima, učenjima i vjerovanjima, da uvreda principa, dogme ili predstavnika religije ne predstavlja nužno i uvredu pojedinca koji je pripadnik te religije;

- da je u ovosudnom predmetu GŽ-3/2021 rečeno: „Sporne objave nikako ne predstavljaju diskriminaciju jer nemaju obilježje stavljanja u nepovoljniji položaj vjernika u odnosu na ostalu populaciju /.../ To usprkos tome što pojedini dijelovi spornih objava, posebno oni koji sadrže vulgarnost u odnosu na vjerske simbole, jesu podesni za opravdano vrijeđanje vjerskih osjećaja i, bez sumnje, ne predstavljaju poželjan ni društveno prihvatljiv način ponašanja ni izražavanja /.../ Naime, jezik kojeg koristi tuženik u svom izražavanju u spornim objavama je grub, agresivan, neugodan, oštar, nemilosrdan i kao takav podesan za uznemiravanje. Ali ni takav način izražavanja nema za cilj niti predstavlja stvarnu povredu dostojanstva vjernika...“, a u predmetu GŽ-4/2019: „Sporna izjava /.../ kojom se katolička crkva u negativnoj konotaciji povezuje s džamahirijom, kao posebnim totalitarnim oblikom vladavine, i po ocjeni ovog suda može povrijediti osjećaje pripadnika katoličke vjeroispovijedi. Međutim, tom izjavom oni ujedno u odnosu na druge osobe, nisu stavljeni u usporedivoj situaciji u nepovoljniji položaj...“ Stoga da kada je prvostupanjski sud odlučio odstupiti od citiranog stajališta Vrhovnog suda Republike Hrvatske da je bio dužan jasno i detaljno obrazložiti razloge zašto navedeno stajalište ne smatra primjenjivim u ovom postupku.

- da nisu primijenjeni kriteriji Europskog suda za ljudska prava - dostojanstvo, identitet i samopouzdanje skupine/pojedinca i da relevantni čimbenici za odlučivanje je li došlo do povrede članka 8. Konvencije - do povrede dostojanstva određene skupine, su: -karakteristike skupine (njezina veličina, stupanj homogenosti, njezina posebna ranjivost ili povijest stigmatizacije i njezin položaj naspram društva u cjelini)

- predmeti Aksu v. Turkey, Behar and Gutman v. Bulgaria i dr.; -precizan sadržaj negativnih izjava u vezi s grupom (osobito, stupanj u kojem bi one mogle prenijeti negativan stereotip o grupi kao cjelini i konkretan sadržaj tog stereotipa); - oblik i kontekst u kojem su izjave dane, njihov doseg (koji može ovisiti o tome gdje i kako su dane), položaj i status njihovog autora i opseg u kojem se može smatrati da su utjecale na ključni aspekt identiteta i dostojanstva skupine. Zatim, da je stav ESLJP da u slučajevima u kojima podnositelji tvrde da je određena izjava ili djelo negativno utjecala na privatni život/dostojanstvo oštećenika da u takvim slučajevima učinci

izjave ili djela moraju doseći određeni „prag ozbiljnosti” (predmet Denisov v. Ukraine). Da bi se radilo o povredi dostojanstva, napad na osobu mora doseći određenu razinu ozbiljnosti i biti izvršen na način koji dovodi u pitanje osobno uživanje prava na poštivanje privatnog života te je osoba dužna podnijeti „uvjerljive dokaze da mu je pravo narušeno i da je ozbiljno dovedeno u pitanje njegovo osobno pravo privatnosti“;.

- da sud nije proveo ni tzv. trodijelni test niti je utvrđivao je li ograničavanje slobode izražavanja nužno u demokratskom društvu te da pobijana presuda predstavlja miješanje u pravo tuženika na slobodu izražavanja. U svim predmetima te vrste, sukladno odlukama Ustavnog suda Republike Hrvatske te ESLJP, sud je dužan provesti tzv. trodijelni test, a da obrazloženje presude ne sadrži baš nikakve razloge zašto prvostupanjski sud smatra da je u konkretnom slučaju ograničavanje slobode izražavanja nužno u demokratskom društvu;.

- da je sud pogrešno primijenio materijalno pravo kada je prihvatio tužbeni zahtjev za objavom presude u više medija pa tako i u Jutarnjem listu, u kojemu sporni članci nikada nisu objavljeni i da u tom dijelu odluka nije obrazložena.

12. Ovaj sud je pravnog pristupa kako slijedi.

12.1. Relevantne odredbe Zakona o suzbijanju diskriminacije („Narodne novine“, br. 85/08., 112/12., - dalje: ZSD) su:

- čl. 1. koji regulira:

„1. Ovim se Zakonom osigurava zaštita i promicanje jednakosti kao najviše vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske, stvaraju se pretpostavke za ostvarivanje jednakih mogućnosti i uređuje zaštita od diskriminacije na osnovi rase ili etničke pripadnosti ili boje kože, spola, jezika, vjere, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnog ili socijalnog podrijetla, imovnog stanja, članstva u sindikatu, obrazovanja, društvenog položaja, bračnog ili obiteljskog statusa, dobi, zdravstvenog stanja, invaliditeta, genetskog naslijeđa, rodnog identiteta, izražavanja ili spolne orijentacije.

2. Diskriminacijom u smislu ovoga Zakona smatra se stavljanje u nepovoljniji položaj bilo koje osobe po osnovi iz stavka 1. ovoga članka, kao i osobe povezane s njom rodbinskim ili drugim vezama.

3. Diskriminacijom se smatra i stavljanje neke osobe u nepovoljniji položaj na temelju pogrešne predodžbe o postojanju osnove za diskriminaciju iz stavka 1. ovoga članka.“

- čl. 2. koji glasi:

„1. Izravna diskriminacija je postupanje uvjetovano nekim od osnova iz članka 1. stavka 1. ovoga Zakona kojim se osoba stavlja ili je bila stavljena ili bi mogla biti stavljena u nepovoljniji položaj od druge osobe u usporedivoj situaciji.

2. Neizravna diskriminacija postoji kada naizgled neutralna odredba, kriterij ili praksa, stavlja ili bi mogla staviti osobe u nepovoljniji položaj po osnovi iz članka 1. stavka 1. ovoga Zakona, u odnosu na druge osobe u usporedivoj situaciji, osim ako se takva

odredba, kriterij ili praksa mogu objektivno opravdati legitimnim ciljem, a sredstva za njihovo postizanje su primjerena i nužna.“

- čl. 3. koji određuje:

„1. Uznemiravanje je svako neželjeno ponašanje uzrokovano nekim od osnova iz članka 1. stavka 1. ovoga Zakona koje ima za cilj ili stvarno predstavlja povredu dostojanstva osobe, a koje uzrokuje strah, neprijateljsko, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje.

2. Spolno uznemiravanje je svako verbalno, neverbalno ili tjelesno neželjeno ponašanje spolne naravi koje ima za cilj ili stvarno predstavlja povredu dostojanstva osobe, a posebice ako stvara zastrašujuće, neprijateljsko, ponižavajuće, omalovažavajuće ili uvredljivo okruženje.

3. Na uznemiravanje i spolno uznemiravanje na odgovarajući se način primjenjuju odredbe ovoga Zakona koje se odnose na diskriminaciju.“

- te čl. 4. st 1. u kojem je navedeno:

„Poticanje na diskriminaciju smatrat će se diskriminacijom u smislu odredaba ovoga Zakona.“

Relevantne odredbe tog Zakona su i čl. 6. koji regulira teže oblike diskriminacije, čl. 8. koji regulira područje primjene, pa tako je regulirano da se taj Zakon primjenjuje na postupanje svih državnih tijela, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, pravne osobe s javnim ovlastima te na postupanje svih pravnih i fizičkih osoba, osobito u područjima: - javnog informiranja i medija,

zatim, čl. 9. st. 1. koji određuje da:

„1. Diskriminacija u svim pojavnim oblicima je zabranjena.“,

kao i odredba čl. 20. st. 1. koji određuje teret dokazivanja na način:

„Ako stranka u sudskom ili drugom postupku tvrdi da je povrijeđeno njezino pravo na jednako postupanje prema odredbama ovoga Zakona, dužna je učiniti vjerojatnim da je došlo do diskriminacije. U tom slučaju teret dokazivanja da nije bilo diskriminacije leži na protivnoj stranci.“,

te odredba čl. 24. koja određuje:

„1. Udruge, tijela, ustanove ili druge organizacije koje su osnovane u skladu sa zakonom, a imaju opravdani interes za zaštitu kolektivnih interesa određene skupine ili se u sklopu svoje djelatnosti bave zaštitom prava na jednako postupanje mogu podnijeti tužbu protiv osobe koja je povrijedila pravo na jednako postupanje, ako učine vjerojatnim da je postupanjem tuženika povrijeđeno pravo na jednako postupanje većeg broja osoba koje pretežno pripadaju skupini čija prava tužitelj štiti.

2. U tužbi iz stavka 1. mogu se istaknuti zahtjevi da se:

1. utvrdi da je postupanje tuženika povrijedilo pravo na jednako postupanje u odnosu na članove skupine,

2. da se zabrani poduzimanje radnji kojima se krši ili može prekršiti pravo na jednako postupanje, odnosno da se izvrše radnje kojima se uklanja diskriminacija ili njezine posljedice u odnosu na članove skupine,

3. da se presuda kojom je utvrđena povreda prava na jednako postupanje na trošak tuženika objavi u medijima.

3. O tužbi iz stavka 1. ovoga članka u prvom stupnju odlučuje županijski sud opće mjesno nadležan za tuženika, ili županijski sud mjesta na kojem je počinjena radnja diskriminacije ili Županijski sud u Zagrebu.

4. Ostale postupovne odredbe ovoga Zakona koje se odnose na tužbe iz članka 17. stavka 1. ovoga Zakona na odgovarajući se način primjenjuju na tužbu iz stavka 1. ovoga članka.“.

12.2. Dakle Zakon (ZSD) regulira više oblika diskriminacije: - izravnu diskriminaciju, - neizravnu diskriminaciju, - uznemiravanje, - spolno uznemiravanje i segregaciju. Poticanje na diskriminaciju smatrat će se diskriminacijom.

12.3. Za izravnu diskriminaciju može se reći da je ono postupanje kojim se osoba stavlja u nepovoljniji položaj od druge osobe u usporedivoj situaciji i traži se uvjetovanost diskriminacijskom osnovom. Drugim riječima, to je postupanje nepovoljno po tužitelja time što to postupanje ograničava zakonom zaštićene interese i načelo jednakog postupanja prema osobama u usporedivom položaju, te je to ponašanje uvjetovano suspektnom osnovom.

12.4. Uznemiravanje (diskriminacijsko) je ono postupanje koje je u svojoj osnovi neželjeno za tužitelja, uvjetovano suspektnom osnovom (dakle, pripadnošću tužitelja jednoj od društvenih skupina koje uživaju antidiskriminacijsku zaštitu) i po učincima predstavlja povredu osobnog dostojanstva tužitelja te stvara neugodno, neprijateljsko, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje za tužitelja. To uznemiravanje je specifičan oblik jamstva zabrane izravne diskriminacije.

12.5. Dakle, izravna diskriminacija je kada se s pojedincem postupa nepovoljno u usporedbi s onima s kojima se postupilo ili bi se postupilo s drugima u sličnoj situaciji zbog određenog obilježja dotičnog pojedinca koja spada u zaštićenu osnovu. Neizravna diskriminacija je u svojoj biti isto postupanje s osobama u različitim situacijama. Tu se ne razlikuje postupanje, već njegovi učinci koji se različito odražavaju na ljude s različitim značajkama. Elementi neizravne diskriminacije su – neutralno pravilo, kriterij ili praksa - sa značajno negativnim utjecajem na skupinu definiranu „pravno zaštićenom osnovom“ u odnosu na ostale u sličnoj situaciji.

12.6. U oba ova slučaja traži se tzv. „usporednik“.

12.7. Za razliku od navedenoga kod (diskriminatornog) uznemiravanja (i poticanja) ono se smatra diskriminacijskim kada – nastupi neželjeno ponašanje vezano uz pravno zaštićenu osnovu, - koje ponašanje ima za cilj ili stvarno predstavlja povredu dostojanstva osobe, i ono uzrokuje zastrašujuće, neprijateljsko ponižavajuće ili

uvredljivo okruženje. Dakle, ovdje nije nužan usporednik da bi postojalo uznemiravanje.

13. S obzirom na činjenični supstrat tužbe ovdje je zaštićena osnova – vjera i vjersko uvjerenje.

14. U odnosu na žalbene navode tuženika ovaj sud ne prihvaća prigovore tuženika da vjernici nisu bili „meta“ predmetnih članaka (već da je smisao i cilj članaka bio izreći satiričku kritiku tv-prijenosa predmetnog događaja i kritiku postupanja Katoličke crkve). Dopušta se da u jednom dijelu, ali znatno manjem, sadržaj spornih članaka predstavlja kritiku tv-prijenosa, kritiku postupanja Katoličke Crkve (u smislu ustanove, institucije). Međutim, po ocjeni ovog suda, ne predstavljaju ni u kakvom smislu kritiku tv-prijenosa i kritiku postupanja Katoličke Crkve ni Crkve kao zajednice vjernika (rimokatoličke ispovijesti) izjave u spornim člancima usmjerene na uvjerenja određene kategorije osoba (vjerska uvjerenja) kada se navodi: „ne budite bolesni.“, „Pjesma koja savršeno obuhvaća obje strane ove ljubavne priče. Poziv na dodirivanje i neizdrživu želju za tijelom. Želju toliko jaku da zbog nje stojite u redovima.“ - „Pun trg ljudi koji pjesmom i prijenosom slave dolazak putujućeg leša patuljastog jednorukog sveca“, - „Da nas 100 puta podsjeti da je ovo umobolno“, „Mnoštvo koje se jagmi oko otvorenog lijesa ne bi li snimili dobru fotku dobrodržećeg leša koju će objaviti na Fejsu i skupiti barem pedesetak lajkova. I sve to dok zbor morbidno pjeva a nadbiskup Bozanić odjeven u zlatno ruho lamentira o životu i smrti u najbolesnijem nastavku „Vikenda kod Bernija.“ „... podsjetite ga na paradu u kojoj tisuće ljudi baulja s lešom“, „mogu vas preparirati i postaviti ispred crkve opremljenog mehanizmom koji vas tjera da fićukate za prolaznicima i namigujete svaki put kad aktiviraju senzor“, „kad tijelo ostavite crkvi, ono isto tako završava kod bolesnika ali ove će vas bolesnici strpati u staklenu kutiju i s vama unaokolo paradirati kao da ste bradata žena ili čovjek slon.“, ili kad se radi o usporedbi donošenja leša ptice aludirajući na „poremećenost“.

14.1. U citiranom se ne nalazi nikakvih elemenata koji bi predstavljali kritiku ni tv-prijenosa niti same institucije - Katoličke Crkve (kao crkvenih vlasti), već se navedene sporne odnose na zajednicu vjernika rimokatoličke vjeroispovijesti, kako se u članku i navodi „...desetak tisuća vjernika“.

14.2. U naznačenim dijelovima teksta spornih članaka ne nalazi se nikakvog satiričkog problematiziranja Crkve i njezinih običaja, nego upravo povredu dostojanstva vjernika katoličke vjeroispovijesti.

14.2.1. Ustavni sud Republike Hrvatske (primjerice U-III-6791/2014, 30. svibnja 2018. recital 7.) navodi da „Ustav svakom jamči poštovanje i pravnu zaštitu osobnog i obiteljskog života, dostojanstva, ugleda i časti. Dostojanstvo čovjeka ključni je čimbenik koncepta prava i dužnosti čovjeka. Svako ljudsko biće ima dostojanstvo već samom činjenicom što pripada ljudskom rodu. U ljudskom dostojanstvu svi su ljudi jednaki u svojim pravima i obvezama koja proizlaze iz ljudske prirode. Dostojanstvo je nepovredivo, jer proizlazi iz ljudske jednakosti. Ono pripada svakome i to svakome jednako. Ugled i čast vanjske su manifestacije ljudskog dostojanstva kao zbir etičkih vrijednosti koje pojedinac ima kao član određene društvene zajednice. Subjektivno

se ugled i čast, kao Ustavom zaštićena dobra, iskazuju kroz uvažavanje okoline i osobni osjećaj vrijednosti. Ustav pruža zaštitu i dostojanstvu kao svojstvu svakog čovjeka, ali i njegovoj vanjskoj subjektivnoj manifestaciji. Ova zaštita, stoga, zahvaća i intimnu sferu pojedinca, odnosno i njegov osobni život.“

14.2.2. Imajući u vidu navedeni sadržaj pojma dostojanstva ovaj sud zaključuje da je došlo do povrede dostojanstva pojedinaca, osoba katoličke vjeroispovijesti, navedenim objavama, povredom vjerskih osjećaja i vrijednosti kao intimne sfere pojedinca. Pri tome su te povrede dosegle razinu ozbiljnosti kao napada na opisano zaštićeno dobro, pozivanjem čitatelja na nepoštivanje i netoleranciju, što se reflektira i na uvažavanje okoline i na osobni osjećaj vrijednosti.

14.2.3. U svrhu obrazloženja takvog pravnog shvaćanja potrebno je imati u vidu sadržaj mjerodavnog prava, uključujući i pravne stavove iz odluka ESLJP:

- pa tako i odredbe čl. 40. Ustava i čl. 9. Konvencije koji glase: „Članak 40. Jamči se sloboda savjesti i vjeroispovijedi i slobodno javno očitovanje vjere ili drugog uvjerenja.“ „Članak 9. SLOBODA MIŠLJENJA, SAVJESTI I VJEROISPOVIJEDI 1. Svatko ima pravo na slobodu mišljenja, savjesti i vjeroispovijedi; to pravo uključuje slobodu da se promijeni vjeroispovijed ili uvjerenje i slobodu da se pojedinačno ili u zajednici s drugima, javno ili privatno, iskazuje svoju vjeroispovijed ili uvjerenje bogoslužjem, poučavanjem, praktičnim vršenjem i obredima. 2. Sloboda iskazivanja vjeroispovijedi ili uvjerenja podvrgnut će se samo takvim ograničenjima koja su propisana zakonom i koja su u demokratskom društvu nužna radi interesa javnog reda i mira, zaštite javnog reda, zdravlja ili morala ili radi zaštite prava i sloboda drugih.“ Te nadalje:

14.2.3.1. Ugovor između Svete Stolice i Republike Hrvatske o pravnim pitanjima („Narodne novine - Međunarodni ugovori“ broj 3/97.) u odredbi čl. 4. određuje:

„Poštujući pravo na vjersku slobodu, Republika Hrvatska priznaje Katoličkoj Crkvi i njezinim zajednicama bilo kojega obreda slobodu vršenja njezina apostolskoga poslanja, posebno u onome što se odnosi na bogoštovlje, upravu, učiteljstvo i djelatnost društava o kojima se govori u članku 14.“,

a u odredbi čl. 14. je rečeno:

„1. Republika Hrvatska priznaje pravo vjernika da osnivaju društva s ciljevima koji su vlastiti Crkvi. Što se tiče građanskih učinaka njihova djelovanja, ta se društva ravnaju prema odredbama zakonodavstva Republike Hrvatske.

2. Republika Hrvatska jamči katolicima i njihovim društvima i ustanovama potpunu slobodu djelovanja i javnog nastupa bilo usmeno ili pismeno.“

14.2.3.2. Zakon o pravnom položaju vjerskih zajednica („Narodne novine“ br. 83/02.) određuje:

u odredbi čl. 2.:

„Vjerske zajednice samostalno i slobodno određuju ... sadržaj i način očitovanja vjere; (...).“,

a čl. 4.:

„Vjerska zajednica ne smije djelovati sa sadržajem i načinom obavljanja vjerskih obreda i drugih očitovanja vjere koji su protivni pravnom poretku, javnom moralu ili na štetu života i zdravlja ili drugih prava i sloboda njenih vjernika i drugih građana.“

15. Isto tako potrebno je uzeti u obzir načela proizašla iz odluka ESLJP:

15.1. Pravo na zaštitu dostojanstva i ugleda osobe (reputacije) zaštićeno je člankom 8. Konvencije kao dio prava na poštivanje osobnog života (usporedi s Chauvy i drugi protiv Francuske, br. 64915/01, § 70., ECHR 2004-VI, presuda od 29. lipnja 2004.; Pfeifer protiv Austrije, br. 12556/03, § 35., presuda od 15. studenoga 2007.; Polanco Torres i Movilla Polanco protiv Španjolske, br. 34147/06, § 40., presuda od 21. rujna 2010.; Annen protiv Njemačke, br. 3690/10, § 54., presuda od 26. studenoga 2015.; i Faludy-Kovács protiv Mađarske, br. 20487/13, § 26., presuda od 23. siječnja 2018.). Međutim, da bi članak 8. Konvencije i članak 35. Ustava bili primjenjivi, napad na ugled i dostojanstvo osobe mora doseći određeni stupanj ozbiljnosti, kako po svojoj težini tako i po načinu tog napada (usporedi s Delfi AS protiv Estonije [Vv], br. 64569/09, § 137., ECHR 2015, presuda od 16. lipnja 2015.).

15.2. „Sloboda vjeroispovijedi podrazumijeva slobodu da osoba vjeroispovijed iskazuje sama i privatno, ali i u zajednici s drugima, javno i u krugu onih s kojima dijeli svoju vjeru. Drugim riječima, neovisno o tome čini li to sam ili u zajednici s drugima, svatko ima pravo na iskazivanje svojih uvjerenja. U članku 9. Konvencije navodi se niz različitih načina na koji se vjeroispovijed ili vjera mogu iskazati, odnosno bogoslužje, poučavanje, praktično vršenje i obredi (predmet ESLJP-a Güler i Uđur protiv Turske, br. 31706/10 i 33088/10, § 35., presuda od 2. prosinca 2014.).“

15.3. „Da bi se na osobno ili kolektivno uvjerenje moglo primjenjivati pravo na „slobodu mišljenja, savjesti i vjeroispovijedi“, ono mora doseći određenu razinu nespornosti, ozbiljnosti, kohezije i važnosti. Ako je taj uvjet ispunjen, obveza neutralnosti i nepristranosti države nije spojiva ni s jednom ovlasti države da ocjenjuje legitimnost vjerskih uvjerenja ili načine na koji se ta uvjerenja iskazuju (vidi predmet ESLJP-a Eweida i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva, br. 48420/10 i dr., § 81., presuda od 15. siječnja 2013.). Stoga nije zadaća Suda ulaziti u polemike u tom području ni utvrđivati koja će se načela i uvjerenja smatrati glavnima u nekoj vjeroispovijedi niti na bilo koji drugi način tumačiti vjerska pitanja (vidi predmet ESLJP-a Ýzzettin Dođan i drugi protiv Turske, zahtjev broj 62649/10, presuda [VV], 26. travnja 2016., točka 69.; Kovad'kovs protiv Latvije, br. 35021/05, § 60., odluka od 31. siječnja 2012.).“

15.4. Tijela Konvencije potvrdila su da je u izvanrednim okolnostima moguće dovesti u sumnju iskrenost navodne vjeroispovijedi pojedinca. Istina je, kao što je prethodno istaknuto, da zadaća Suda nije ocjenjivanje legitimnosti vjerskih tvrdnji ili dovođenje u pitanje valjanosti ili relativne osnovanosti tumačenja određenih aspekata uvjerenja ili

praksi. Sud nije pozvan da ulazi u rasprave o prirodi i važnosti pojedinačnih uvjerenja jer ono što jedna osoba smatra svetim druga osoba može smatrati besmislenim ili odvratnim te se ni jednim pravnim ili logičkim argumentom ne može osporiti tvrdnja vjernika da je određeno uvjerenje ili praksa važan element njegove vjerske dužnosti. To ipak ne sprečava Sud da utvrdi činjenice kako bi mogao utvrditi jesu li vjerske tvrdnje podnositelja zahtjeva zaista ozbiljne i iskrene (Skugar i drugi protiv Rusije, br. 40010/04, odluka od 3. prosinca 2009.).

15.5. ESLJP u predmetu Bayatyan protiv Armenije (presuda od 7. srpnja 2011., zahtjev br. 23459/03) naznačio je okvir i značenje te slobode. - „118. Sud ponavlja da je sloboda mišljenja, savjesti i vjeroispovijedi, zajamčena člankom 9. Konvencije jedan od temelja 'demokratskog društva' u smislu Konvencije. Ta sloboda, u svojoj vjerskoj dimenziji, jedan je od najživotnijih elemenata koji stvaraju identitet vjernika i njihove koncepcije života, ali je također dragocjeno sredstvo ateista, agnostika, skeptika i onih koji prema vjeri nemaju nikakav odnos (the unconcerend). O njoj ovisi pluralizam, neodvojiv dio demokratskog društva, kojeg se ostvarenje skupo plaćalo tijekom stoljeća. Ta sloboda obuhvaća slobodu prihvatiti ili ne prihvatiti vjerska uvjerenja (freedom to hold or not to hold religious beliefs) i prakticirati ili ne prakticirati vjeru (practise or not to practise a religion)“.

16. S druge strane, vezano za slobodu izražavanja, ovaj sud je uzeo u obzir i slijedeća načela:

16.1. Sloboda izražavanja predstavlja jedno od temeljnih načela demokratskog društva i jedan od osnovnih uvjeta za njegov napredak i za ispunjenje svakog pojedinca. Pravo na slobodu izražavanja odnosi se ne samo na „informacije“ ili „ideje“ koje su blagonaklono prihvaćene ili se ne smatraju uvredljivima ili ne izazivaju nikakvu reakciju, nego i na one koje vrijeđaju, šokiraju ili uznemiruju. To zahtijevaju pluralizam, tolerancija i slobodoumlje bez kojih nema „demokratskog društva“. Kako ostvarivanje tih sloboda obuhvaća dužnosti i odgovornosti, ono može biti podvrgnuto formalnostima, uvjetima, ograničenjima ili kaznama propisanim zakonom, koji su u demokratskom društvu nužni. Ta ograničenja moraju biti strogo tumačena, a potreba za njima mora biti uvjerljivo utvrđena (usporedi s predmetima ESLJP-a Guja protiv 12 Moldavije [Vv], br. 14277/04, § 69., presuda od 12. veljače 2008.; i Bédat protiv Švicarske [Vv], br. 56925/08, § 48., presuda od 29. ožujka 2016.).

16.2. Drugim riječima, pravo na slobodu izražavanja nije apsolutno pravo.

16.3. Test nužnosti u demokratskom društvu zahtijeva da sud pred kojim se nađe „zahtjev“ za ograničenje nečije slobode izražavanja utvrdi je li ograničenje slobode izražavanja prijeko društveno potrebno i je li ono razmjerno legitimnom cilju, te da za to ograničenje navede relevantne i dostatne razloge (usporedi s predmetom ESLJP-a Satakunnan Markkinapörssi Oy i Satamedia Oy protiv Finske [Vv], br. 931/13, presuda od 27. lipnja 2017.). Ograničenje prava na slobodu izražavanja mora se razmotriti u kontekstu slučaja u cjelini, uključujući sadržaj izjava i kontekst u kojem su one dane (usporedi s predmetom ESLJP-a Europapress holding d.o.o. protiv Hrvatske, br. 25333/06, § 54., presuda od 22. listopada 2009.).

16.4. Pri ocjenjivanju razmjernosti miješanja treba razlikovati izjave o činjenicama od vrijednosnih sudova. Dok se postojanje činjenica može dokazati, istinitost vrijednosnih sudova nije dokaziva, stoga ne bi trebalo zahtijevati od tuženika da dokaže istinitost vrijednosnog suda. Kada se radi o vrijednosnim sudovima, razmjernost ograničenja slobode izražavanja može ovisiti o tome postoji li dostatna činjenična osnova koja te sudove podržava, u suprotnom se ti sudovi mogu smatrati pretjeranima. Kako bi se moglo razlikovati radi li se o izjavi o činjenicama ili o vrijednosnom sudu nužno je uzeti u obzir okolnosti svakog slučaja i „opći ton“ (general tone) izjave o kojoj se radi, imajući u vidu da će tvrdnje o temama od javnog interesa u pravilu biti vrijednosni sudovi, a ne izjave o činjenicama (usporedi s predmetom ESLJP-a Morice protiv Francuske [Vv], br. 29369/10, § 126., presuda od 23. travnja 2015.).

16.5. Kada je sporna izjava dana u kontekstu političke debate o pitanju od javnog interesa, prihvatljiva su samo najnužnija ograničenja slobode govora jer je sloboda političke debate u samoj srži koncepta demokratskog društva. Stoga su granice prihvatljive kritike šire u slučaju same ličnosti političara nego kod privatnih osoba. Za razliku od ovih posljednjih, političar je neizbježno i svjesno otvoreniji za pomno ispitivanje svake njegove ili njezine riječi i djela i sukladno tome mora iskazivati veći stupanj tolerancije (usporedi s predmetima ESLJP-a Sürek protiv Turske /br. 1/ [Vv], br. 26682/95, § 61., presuda od 8. srpnja 1999.; Mladina d.d. Ljubljana protiv Slovenije, br. 20981/10, § 40., presuda od 17. travnja 2014.; Lingens protiv Austrije, br. 9815/82, § 42., presuda od 8. srpnja 1986.; i Lopes Gomes da Silva protiv Portugala, br. 37698/97, § 30., presuda od 28. rujna 2000.).

16.6. U okolnostima u kojima sporna izjava utječe na ugled, čast, dostojanstvo ili prava drugih, taj je „sukob“ potrebno rješavati vaganjem relevantnih čimbenika koji se odnose na dvije zaštićene vrijednosti: s jedne strane, pravo na slobodu izražavanja, i s druge strane, pravo na poštovanje osobnog života drugih (usporedi s predmetima ESLJP-a Von Hannover protiv Njemačke /br. 2/ [Vv], br. 40660/08 i 60641/08, §§ 104. - 107., presuda od 7. veljače 2012.; Axel Springer AG protiv Njemačke [Vv], br. 39954/08, §§ 85. - 88., presuda od 7. veljače 2012.; Couderc i Hachette Filipacchi Associés protiv Francuske [Vv], br. 40454/07, §§ 90. - 93., presuda od 10. studenoga 13 2015.; i Medžlis Islamske zajednice Brčko i drugi protiv Bosne i Hercegovine [Vv], br. 17224/11, § 77., presuda od 27. lipnja 2017.).

16.7. Riječ je o pravima koja zaslužuju jednaku zaštitu te je zadatak sudova postići pravičnu ravnotežu tih prava. U slučajevima koji zahtijevaju vaganje između tih dviju vrijednosti ishod za osobu koja tvrdi da joj je nečijim javnim istupom povrijeđeno dostojanstvo, čast ili ugled, u načelu, treba biti jednak kao da se odlučuje o prigovoru povrede slobode izražavanja misli (usporedi s predmetom ESLJP-a Narodni list d.d. protiv Hrvatske, br. 2782/12, § 70., presuda od 8. studenoga 2018.)

16.8. Kako bi se osigurala dosljednost i izbjeglo diskrecijsko odlučivanje pri odgovaranju na pitanje koje od sukobljenih prava preteže u konkretnom slučaju i kojemu od njih je potrebno pružiti zaštitu, ESLJP je u predmetu Axel Springer AG protiv Njemačke naveo sljedeće okolnosti prema kojima načelno ocjenjuje je li u konkretnom slučaju postignuta pravična ravnoteža između sukobljenih prava: a)

doprinos raspravi u javnom interesu; b) u kojoj mjeri je osoba u pitanju poznata javnosti i kakav je sadržaj danih izjava; c) prethodno ponašanje osobe na koju se izjava odnosi; d) metode prikupljanja informacija i njihova provjerljivost; e) sadržaj, forma i posljedice objavljene informacije; f) ozbiljnost dosuđene sankcije i obeshrabrujući učinak (tzv. chilling effect).

17. Polazeći od činjeničnih utvrđenja (sadržaja spornih članaka) i podvodeći ista pod sadržaj materijalnog prava, uključujući i navedena načela ESLJP, ovaj sud u odnosu na žalbene prigovore ocjenjuje da:

- točno tuženici tvrde da nisu ispunjene zakonske pretpostavke o izravnoj diskriminaciji jer se u tom slučaju radi o stavljanje osobe u nepovoljniji položaj u odnosu na druge osobe u usporedivoj situaciji i da se ovdje ne nalazi usporednik;
- međutim, pogrešno tvrde da nisu ispunjene pretpostavke za utvrđenje uznemiravanja, kao pojavnog oblika diskriminacije. Ponavlja se da je pojam diskriminacijskog uznemiravanja ono postupanje koje je u svojoj osnovi neželjeno za tužitelja, uvjetovano suspektom osnovom (dakle, pripadnošću tužitelja jednoj od društvenih skupina koje uživaju antidiskriminacijsku zaštitu) i po učincima predstavlja povredu osobnog dostojanstva tužitelja te stvara neugodno, neprijateljsko, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje za tužitelja. To uznemiravanje je specifičan oblik jamstva zabrane izravne diskriminacije;
- sadržaj određenih citiranih dijelova članka objavljenih po III. tuženiku, kao što je prethodno rečeno i obrazloženo, u svom pretežitom dijelu uvjetovano je diskriminacijskom osnovom - vjersko uvjerenje;
- citirani dijelovi teksta spornih članaka u svom pretežitom dijelom predstavljaju vrijednosne sudove (osim da je velik broj vjernika iskazivalo štovanje tijelu sv. Leopolda Mandića koje je u Republiku Hrvatsku dovezeno iz Padove, Republika Italija – što je činjenica);
- ne dovodi se u pitanje pravo tuženika da izražavanje kritike o tom događaju, o cjelokupnom kontekstu zbivanja, pojavi, pa i na način da izražavanje bude satirično, sarkastično te do određene razine uvredljivo, šokantno i uznemiravajuće;
- upravo rukovodeći se rečenim načelom da ono što jedna osoba smatra svetim - druga osoba može smatrati besmislenim ili odvratnim, te da se ni jednim pravim ili logičkim argumentom ne može osporiti tvrdnja vjernika da je određeno uvjerenje ili praksa važan element njegove vjerske dužnosti, ovaj sud ne prihvaća argument iz žalbe da kritika vjerskih običaja i katoličkih dogmi ne predstavlja niti može predstavljati diskriminaciju katoličkih vjernika kao društvene skupine;
- isto tako ne prihvaća se argument iz žalbe da nisu ispunjenje zakonske pretpostavke uznemiravanja jer da ono mora biti motivirano upravo nekom od diskriminacijskih osnova, jer ovdje je to upravo - vjersko uvjerenje, a objavljenim sadržajem pretežitog dijela spornog teksta iz tužbenog zahtjeva (izuzev onog po autoru Vojislavu Mazzoccu) stvoreno je ponižavajuće i uvredljivo okruženje i ono je imalo za cilj / stvarno je predstavljalo (ovisno o sadržaju pojedine objavljenje kritike, komentara) povredu dostojanstva svake one osobe koja je na taj način izrazila štovanje prema tijelu sveca ili joj je takvo štovanje imanentno. Za naglasiti je da sadržaj čl. 3. ZSD ne zahtjeva ni da se radi o tzv. ranjivoj društvenoj skupini niti o manjinskoj društvenoj skupini, pa su u tom kontekstu žalbeni prigovori neodlučni;.

- jednako tako i u odnosu na žalbenim navodima problematiziranje vjerske uvrede ili blasfemije nije relevantno, jer je ovdje odlučno - vrijeđanje vjerskih osjećanja uz ispunjavanje ostalih pretpostavki iz odredbe čl. 3. ZSD;
- ne nalazi se, u citiranim dijelovima teksta spornih članaka, elemenata za potvrdu teze tuženika da se objavom spornih članaka sudjelovalo u javnoj raspravi o važnim društveno-političkim temama, stanju na javnom servisu i općoj klerikalizaciji društva.

18. Dakle, u bitnome, ovaj sud je pravnog pristupa:

1. predmetni sadržaj objavljen od strane III. tuženika, izuzev onog po autoru Vojislavu Mazzoccu, predstavlja postupanje uvjetovano suspektnom osnovom (pripadnošću rimokatoličkim vjernicima (štovateljima sv. Leopolda), koje je neželjeno za njih i koje predstavlja povredu njihova osobnog dostojanstva te je za njih stvorilo neugodno, ponižavajuće i uvredljivo okruženje. Na taj način ostvarene su sve pretpostavke za primjenu odredbe čl. 3. st. 1. ZSD. Manifestacija tih povreda i stvaranja opisanog okruženja se očituje u ukupnosti aludiranja na poremećenost (jer da će se i mačka prekoriti kada donese leš ptice), aludiranju na tjelesni odnos (dodirivanja tijela sveca), nazivanjem tijela sveca lešem, aluzijom na cirkuske rekvizite (da se tijela svetaca strpaju u staklenu kutiju i s njima paradira kao da je bradata žena ili čovjek slon ili postavljanjem ispred crkve s mehanizmom za fićukanje i namigivanje), nazivanjem tijela sveca dobrodržećim i putujućim lešem, patuljastim jednorukim svecem, usporedbama sa filmovima o zombijima, označavanjem iskazivanja vjerskih uvjerenja kao najbolesnijim showom, umobolnim, bolesnim, katoličkim nekrofilskim orgijama, morbidno pjevanje itd. Sve to navedeno vrijeđa osobno dostojanstvo većine vjernika i za njih stvara neugodno, ponižavajuće i uvredljivo okruženje. To i kada se tvrdi da se čitateljima Indexa poručuje „ne budite bolesni,“ o time se nedvojbeno implicira da svi ostali koji su iskazali takva uvjerenja ili su im svojstvena – su bolesni (pri čemu je pojam „bolestan“ korišten kao uvreda, kao negativno značenje tog pojma).

2. Takvom ekspresijom (cijelim „općim tonom“) koja na određeni način predstavlja verbalnu agresiju i vulgarnost, iskazane su antipatije i poticanje na razvijanje negativnih emocija, stavova i neprijateljske klime prema određenoj društvenoj skupini, svima onima koji su iskazali svoje vjersko uvjerenje kao štovatelji sv. Leopolda, a ne, kako tvrde prvo i treće tuženici kao žalitelji, isključivo satirička kritika crkvenih običaja.

3. Stoga se ne nalazi elemenata koji bi upućivali da postoje okolnosti o pravičnoj ravnoteži između sukobljenih prava, ne nalazi se nikakvog doprinosa raspravi u javnom interesu.

4. Uvažavajući pristup da osobe koje se odluče koristiti pravom na javno očitovanje vjere, neovisno o tome čine li to kao dio vjerske manjine ili većine, ne mogu razumno očekivati da će biti isključeni od svake kritike, ovaj sud je ocjenjivao (kao i prvostupanjski), odgovarajući na pitanje koje od sukobljenih prava preteže u konkretnom slučaju i kojemu od njih je potrebno pružiti zaštitu, je li u konkretnom slučaju postignuta pravična ravnoteža između sukobljenih prava. Kao što je prethodno obrazloženo, nije se našlo elemenata za zaključak da se citiranim spornim

tekstovima može postići bilo kakav doprinos raspravi u javnom interesu. S druge strane radi se o skupini društva koja je mirno u javnosti iskazivala svoja vjerska uvjerenja. Nadalje, sadržaj objavljenih spornih informacija su vrijednosni sudovi bez dostatne činjenične osnove koja te sudove podržava, pa se stoga cijene pretjeranim. Kao takvi predstavljaju napad na dostojanstvo vjernika s opisanim ponižavajućim posljedicama u okolini. Stoga je pravilan zaključak prvostupanjskog suda vezano za pitanje koje od sukobljenih prava preteže u konkretnom slučaju i kojemu od njih je potrebno pružiti zaštitu, te je razmjerno legitimnom cilju ograničenje slobode izražavanja, kao u ovom slučaju.

19. Nadalje, pozivanje žalitelja na ovosudne odluke iz predmeta GŽ-3/2021 i GŽ-4/2019 nije od utjecaja na ishod spora jer se u tim predmetima radi o sasvim drugačijim okolnostima slučaja. Tako je u predmetu GŽ-3/2021 predmet spora objava koja predstavlja reakciju autora te komentar na Odluku Stožera civilne zaštite Republike Hrvatske, a kojom je Odlukom dozvoljeno održavanje procesije na Hvaru, iako je u isto vrijeme Stožer svojim odlukama zabranio javna okupljanja. Povod objava su bile i izjave pojedinih predstavnika Katoličke crkve kojima su vjernici pozivani na prisustvovanje misnim slavljinama, unatoč zabranama javnih okupljanja zbog pandemije. U predmetu GŽ-4/2019 radilo se o kritici HRT vezano za uređenje programskog sadržaja na dan svetkovine Vele Gospe. Zato i nema mjesta obrazlaganju zašto se odstupa od u tim odlukama izraženih pravnih stajališta, zašto navedeno stajalište ne smatra primjenjivim u ovom postupku, jer se jednostavno ne radi o usporedivim pravnim situacijama.

20. Nije prihvatljiv žalbeni prigovor da tzv. trodijelni test ni test nužnosti nije proveden, jer iz sadržaja same prvostupanjske odluke, osobito odlomaka 10.-29., proizlazi da je on proveden. Proveo ga je i ovaj sud, kao što je sublimirano u odlomku 18.

21. U odnosu na sadržaj objavljenog po autoru Vojislavu Mazzoccu ne nalazi se elemenata diskriminacijskog uznemiravanja. Sloboda izražavanja podrazumijeva dopuštenost kritiziranja, čak i žestokog, sve dok ono ne prerasta u poticanje. Tom tuženiku se stavlja na teret tekst:

da je 15. travnja 2016., u elektroničkoj publikaciji, na internetskom portalu Index.hr, objavljen članak drugo tuženika pod naslovom :„Katolici se razbjesnili i počeli prijetiti – što bi rekao sveti Leopold ?“ koji da sadrži slijedeće navode:

- „Tijela dobrog dijela tih svetaca i svetica, ne zaboravimo žene, katolici jako vole mrtve i do smrti mučene žene, nastradao je nakon smrti. Tijela su im komadana i slana u razne dijelove svijeta. Prst na jednu, goljenica na drugu, lubanja na treću stranu. Kao u staroj hajdučkoj uzrečici :„Glava glavi, plećka harambaši, a fukara može i rebra“, dijelila su se tijela svetaca i svetica. Pa tko je imao više izgleda ili novca dobio je zanimljiviji dio tijela. Tu i tamo se, doduše, događalo da neki svetac ima i kerberske gene pa su se njegove glave znale pojavljivati istovremeno na dva-tri različita mjesta i baš su sve imale čudotvorne moći. I ni jednu crkva nije proglašavala lažnom niti njene moći ništavnima.

„Izuzetno pojednostavljeno, potpuno je svejedno moli li se vjernik pred otflikarenom glavom Svete Katarine Sienske, ili njenim desnim palcem nekoliko metara dalje, ili pred, recimo, komadom drveta.“

„Tijelo svetog Leopolda Mandića dovezeno je prije nekoliko dana u Zagreb i tisuće vjernika pokorno su stajale u redu kroz sam centar grada ne bi li ga vidjeli. U staklenom lijesu vidjeli su najveći dio njegovog tijela jer katolici ni u 20. stoljeću nisu odustali od običaja da dobrim ljudima odrežu komad tijela. Leopold Mandić tako je nakon smrti ostao bez desne ruke. No, to nije smetalo svima onima koji su došli pomoliti se pred njegovim mrtvim tijelom ili samo zadovoljiti bizarnu znatiželju razgledavanja leša.“

„Učas je nestao mir koji je donio sveti Leopold i pretvoriše se u sumanute krvožderne sljedbenike najvećih hitova Džihadi Johna.“

21.1. U sadržaju citiranog se očituje upravo načelo da vjerske skupine moraju tolerirati javnu kritiku i rasprava u o svojim aktivnostima, učenjima i vjerovanjima, i to iako predstavljaju uvredu principa, dogmi, predstavnika religije ili slično, one ne predstavljaju ujedno i uvredu pojedinaca pa tako ni neželjeno ponašanje koje predstavlja povredu dostojanstva osobe i uzrokuje strah, neprijateljsko, ponižavajući ili uvredljivo okruženje. Nije razumno da pojedinci koji odluče iskoristiti svoju slobodu iskazivanja vjeroispovijedi očekuju da će pritom biti zaštićeni od svih mogućih kritika. Upravo suprotno, članovi vjerske zajednice moraju tolerirati i prihvatiti činjenicu da druge osobe poriču njihova vjerska uvjerenja te tuđe širenje doktrina koje su nenaklonjene njihovoj vjeri. (Dubowska i Skup protiv Poljske).

21.2. ESLJP u predmetima koji se odnose na zaštitu vjeroispovijedi, odvaguje pravo da se javnosti prenosi mišljenje o vjerskoj doktrini s jedne strane i pravo vjernika na poštovanje njihove slobode mišljenja, savjesti i vjeroispovijedi s druge strane (Aydin Tatlav protiv Turske, stavak 26.), uključujući obvezu izbjegavanja, u najvećoj mogućoj mjeri, izražavanja koje je u odnosu na predmet štovanja neopravdano uvredljivo za druge i bogohulno, te da izražavanje kojim se nastoji potaknuti ili opravdati mržnja na temelju netolerancije, uključujući netoleranciju vjeroispovijedi, nije zaštićeno člankom 10. Konvencije (E.S. protiv Austrije).

22. Zaključno, ovaj sud je pravnog pristupa da izjave sadržane u tekstu drugo tuženika Vojislava Mazzocca su prihvatljivo izražavanja mišljenja, dok one kojima se tereti prvo i treće tuženik prelaze dopuštene granice slobode izražavanja prihvatljivima. Pritom je ovaj sud cijenio kontekst izjava i nastojao uspostaviti ravnotežu između prava na slobodu izražavanja i prava na zaštitu vjerskih osjećaja i uvjerenja u hrvatskom društvu, razmatrajući dopuštene granice kritike religijskih doktrina nasuprot njihovom omalovažavanju. Kriterij za relevantnost bio je jesu li sporne informacije bile formulirane na neutralan način s ciljem objektivnog doprinosa javnoj raspravi ili su bile generalizirane i bez činjenične osnove. Ovaj sud je ocijenio da su objavljeni članci, osim citiranog članka drugo tuženika, u odnosu na iskazano štovanje vjernika svecu, sv. Leopoldu, neopravdano uvredljivi za te vjernike, i da predstavljaju takvo izražavanje kojim se može potaknuti mržnja na temelju

netolerancije (katoličke) vjeroispovijedi, i kao što je rečeno kao takvo nije zaštićeno ni konvencijskim pravom (konkretno čl. 10. Konvencije).

23. Slijedom navedenoga za sažeti je da:

- 1. su ispunjene pretpostavke iz odredbe čl. 3. st. 1. ZSD kao što je prethodno obrazloženo u odnosu na prvo tuženika Hrvoja Marjanovića i treće tuženika Index Promocija d.o.o. Zagreb
- 2. da se prema st. 3. te odredbe na uznemiravanje na odgovarajući način primjenjuju odredbe toga Zakona koje se odnose na diskriminaciju.
- 3. da se diskriminacijom u smislu tog Zakona smatra stavljanje u nepovoljniji položaj bilo koje osobe po osnovi iz stavka 1. tog članka
- 4. da se ovdje ne radi o tužbi osobe već o udružnoj tužbi za zaštitu od diskriminacije iz odredbe čl. 24. ZSD, te je u st. 2. određeno da se u takvoj tužbi mogu istaknuti zahtjevi da se:

1. utvrdi da je postupanje tuženika povrijedilo pravo na jednako postupanje u odnosu na članove skupine,
2. da se zabrani poduzimanje radnji kojima se krši ili može prekršiti pravo na jednako postupanje, odnosno da se izvrše radnje kojima se uklanja diskriminacija ili njezine posljedice u odnosu na članove skupine,
3. da se presuda kojom je utvrđena povreda prava na jednako postupanje na trošak tuženika objavi u medijima.
4. da prema stavku 5. te odredbe ostale postupovne odredbe tog Zakona koje se odnose na tužbe iz članka 17. stavka 1. tog zakona na odgovarajući se način primjenjuju na udružnu tužbu, a čl. 17. određuje:

24. Odredba čl. 17. ZSD glasi:

„(1) Osoba koja tvrdi da je žrtva diskriminacije po odredbama ovoga Zakona ovlaštena je podnijeti tužbu i tražiti:

1. da se utvrdi da je tuženik povrijedio tužiteljevo pravo na jednako postupanje, odnosno da radnja koju je poduzeo ili propustio može neposredno dovesti do povrede prava na jednako postupanje (tužba za utvrđenje diskriminacije),
2. da se zabrani poduzimanje radnji kojima se krši ili može prekršiti tužiteljevo pravo na jednako postupanje, odnosno da se izvrše radnje kojima se uklanja diskriminacija ili njezine posljedice (tužba za zabranu ili otklanjanje diskriminacije),
3. da se naknadi imovinska i neimovinska šteta uzrokovana povredom prava zaštićenih ovim Zakonom (tužba za naknadu štete),
4. da se presuda kojom je utvrđena povreda prava na jednako postupanje na trošak tuženika objavi u medijima.

(2) O zahtjevima iz stavka 1. ovoga članka odlučuje sud primjenjujući odredbe Zakona o parničnom postupku, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

(3) Zahtjevi iz stavka 1. ovoga članka mogu se istaknuti zajedno sa zahtjevima za zaštitu drugih prava o kojima se odlučuje u parničnom postupku ako su svi zahtjevi u međusobnoj vezi i ako je isti sud stvarno nadležan za njih, bez obzira na to je li za te zahtjeve propisano rješavanje u redovitom ili u posebnom parničnom postupku, osim sporova o smetanju posjeda. U tom slučaju primjenjuju se mjerodavna pravila za vrstu spora o kojoj je riječ, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

(4) Zahtjev za objavu presude iz stavka 1. točke 4. ovoga članka sud će usvojiti ako utvrdi:

1. da je do povrede prava na jednako postupanje došlo posredstvom medija, ili
2. da je informacija o postupanju koje krši pravo na jednako postupanje bila objavljena u medijima, a objavljivanje presude je potrebno radi potpune naknade učinjene štete ili zaštite od nejednakog postupanja u budućim slučajevima.

(5) Ako usvoji zahtjev za objavom presude, sud će naložiti da se presuda objavi u cijelosti. Iznimno, sud može odrediti da se presuda objavi u dijelovima ili da se iz teksta presude uklone određeni osobni podaci ako je to potrebno radi zaštite privatnosti stranaka i drugih osoba, a ne dovodi u pitanje svrhu pružene pravne zaštite.

(6) Presuda kojom se nalaže objava u medijima obvezuje nakladnika medija u kojem treba objaviti presudu, bez obzira na to je li bio stranka u postupku.“

25. Zbog toga u odnosu na drugo tuženika Vojislava Mazzocca i u odnosu na tekst čiji je on autor treba odbiti tužbene zahtjeve tužitelja u tim dijelovima, dok je u odnosu na ostale tuženike pobijana presuda potvrđena vezano za utvrđenje diskriminacije sukladno odredbi čl. 24. st. 2. ZSD (tužba za utvrđenje diskriminacije) u svezi odredbe čl. 3. st. 1. ZSD (diskriminacijsko uznemiravanje).

25.1. U odnosu na prvo tuženika Hrvoja Marjanovića i treće tuženika Index Promocija d.o.o. Zagreb, prvostupanjska presuda pod t. I. i III. izreke potvrđena je na temelju odredbe čl. 368. st. 2. ZPP, jer je pravilnom primjenom materijalnog prava trebalo jednako odlučiti o tužbenom zahtjevu (zbog toga što je zaključak ovog suda da se u predmetnom slučaju ovdje radi o diskriminacijskom uznemiravanju, a ne i o izravnoj diskriminaciji). Posljedično je potvrđena u odnosu na te tuženike i odluka pod t. VII. izreke, te pod t. VIII. (odluke o zahtjevima za naknadu troškova postupka).

25.2. Na temelju odredbe čl. 373. st. 3. ZPP, zbog pogrešne primjene materijalnog prava u odnosu na drugo tuženika Vojislava Mazzocca, presuda je preinačena i odbijen je u odnosu na tog tuženika tužbeni zahtjev, uključujući i u odnosu na zahtjev da on nadoknadi troškove postupka tužiteljima (dio pod t. VII. izreke prvostupanjske odluke).

25.3. Posljedično preinačena je odluka i u dijelu kojim je odbijen njegov zahtjev za naknadu troškova postupka (dio pod t. VIII. izreke pobijane odluke). Tuženici su zatražili trošak sastavljanja odgovora na tužbu, zastupanja na tri ročišta, sastavljanje dva podneska, odgovora na žalbu, sve uz PDV (i uvećanje za zastupanje više

osoba), gdje su zatražili za svaku radnju 100,00 eura. Zatražen je i trošak sastavljanja žalbe od 125,00 eura uz navedena povećanja.

25.3.1. Vrijednost predmeta spora je ondašnjih 5.000,00 kuna, sada iskazano u eurima (na temelju odredbi Zakona o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj - „Narodne novine“ broj: 57/22. i 88/22.) uz primjenu fiksnog tečaja konverzije i sukladno pravilima za preračunavanje i zaokruživanje iz tog Zakona (1 euro = 7,53450 kuna), što je 663,62 eur. Prema Tbr 7.t.1. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika („Narodne novine“ br. 138/23., - dalje: Tarifa), koja se primjenjuje u ovoj pravnoj stvari na temelju Tbr. 52. Tarife, za svaku „punu“ radnju pripalo bi 50 bodova, a vrijednost boda je 2,00 eura prema Tbr 54. Tarife. Za žalbu bi pripalo uvećanje od 25% prema Tbr 10. t. 1. Tarife. Priznat je tako trošak sastava odgovora na tužbu prema Tbr 8. t. 1. sa 100,00 eura, zatražena zastupanja na tri ročišta prema Tbr 9. t. 1. Tarife, ukupno 300,000 eura te za sastavljanje dva obrazložena podneska prema Tbr 8. t. 1. tarife, sa ukupno 200,00 eura. Nije priznat trošak sastavljanja odgovora na žalbu, ta radnja nije potrebna za vođenje spora (155. st. 1. ZPP). Priznat je trošak sastavljanja žalbe prema Tbr 10. t. 1. Tarife sa 125,00 eur. Ukupno je priznato 725,00 eura što uz uvećanje za PDV (Tbr 46. Tarife) od 25% je iznos od 906,25 eura. Jedna trećina tog iznosa koji se odnosi na drugo tuženika je iznos od 302,08 eur.

26. Nadalje tužitelji su tražili zabranu objava daljnjih tekstova na portalu Index.hr kojima se na bilo koji način diskriminira osobe katoličke vjeroispovijedi, uklanjanje teksta predmeta tužbe te objavu presude na internetskom portalu Index.hr i u dnevnim novinama Jutarnji list na trošak tuženika (tužba za zabranu i otklanjanje diskriminacije).

26.1. Prema odredbi čl. 24. (udružna tužba) st. 2. t. 2. ZSD u tužbi se može zahtijevati zabrana poduzimanja radnji kojima se krši ili može prekršiti pravo na jednako postupanje, odnosno da se izvrše radnje kojima se uklanja diskriminacija ili njezine posljedice u odnosu na članove skupine.

26.1.1. S obzirom na sadržaj te odredbe, a uzimajući u obzir zaključke ovog suda u odnosu na tekst prvo tuženika Hrvoja Marjanovića i tekst za kojeg se tereti treće tuženik Index promocija d.o.o. Zagreb, osnovan je zahtjev za zabranu objave daljnjih tekstova na internetskom portalu Index.hr kojima se diskriminira osobe katoličke vjeroispovijedi kao i zahtjev za uklanjanje spornih tekstova, izuzev teksta Vojislava Mazzocca.

26.1.2. Zahtjev za objavu presude u medijima temelji se na odredbi čl. 24. st. t. 3. ZSD (u svezi procesnih odredbi iz čl. 17. ZSD) koja određuje da se udružnom tužbom može zahtijevati da se presuda kojom je utvrđena povreda prava na jednako postupanje na trošak tuženika objavi u medijima. Kako je do povrede prava došlo posredstvom medija osnovan je zahtjev za objavu, sada ove presude (s obzirom na određena odstupanja u pravnom pristupu ovog suda od pristupa prvostupanjskog suda izraženog u pobijanoj odluci). Svrha objave presude, osim kao deklaracije povrede, je i zaštita od takvog postupanja i po ocjeni ovog suda ta svrha se ovdje postiže objavom na internetskom portalu treće tuženika – Index.hr. To s obzirom na

medij na kojem je objavljen sadržaj, a to je elektronički medij, i s obzirom da je taj medij objavio spornu elektroničku publikaciju. Dnevne novine Jutarnji list to nisu, već su druga vrsta medija – novine. Iako sadržaj odredbe čl. 24. st. 2. t. 4. ZSD u svezi odredbe čl. 17. ZSD predviđa situaciju da se naloži objava presude u mediju iako nije bio stranka u postupka, smisao te odredbe treba povezati za situaciju iz odredbe čl. 17. st. 4. t. 2. ZSD, što ovdje nije slučaj.

26.1.2.1. Iz navedenih razloga odluka kojom se zabranjuje objava daljnjih tekstova je potvrđena na temelju odredbe čl. 368. st. 1. ZPP. Odluka o uklanjanju tekstova, iz t. V. izreke prvostupanjske presude, potvrđena je također na temelju odredbe čl. 368. st. 1. ZPP, izuzev u dijelu koji se odnosi na tekst Vojislava Mazzocca, u kojem dijelu je odluka na temelju odredbe čl. 373. t. 3. ZPP posljedično preinačena. Na temelju istih odredbi dijelom je potvrđena odluka o objavi presude (sada ove drugostupanjske) po treće tuženiku, a preinačena je odluka u tom dijelu u odnosu na objavu u novinama i zahtjev je odbijen u tom dijelu.

27. Kako kod odlučivanja u odnosu na dio zahtjeva s kojim je treće tuženik uspio u sporu nisu nastali posebni troškovi, to je odluka o troškovima postupka tužitelja u odnosu na prvo i treće tuženika Hrvoja Marjanovića i Index Promocija d.o.o. Zagreb neizmijenjena, a zahtjev tih tuženika za naknadom troškova postupka u povodu žalbe je odbijen, u smislu odredbe čl. 154. st. 5. ZPP, jer su uspjeli u neznatnom dijelu zahtjeva zbog kojeg nije nastao poseban trošak.

Zagreb, 11. ožujka 2025.

Predsjednik vijeća:
dr. sc. Jadranko Jug

Broj zapisa: **9-3087a-e9cd9**

Kontrolni broj: **06981-ccdcc-33dcb**

Ovaj dokument je u digitalnom obliku elektronički potpisan sljedećim certifikatom:

CN=Jadranko Jug, O=VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE, C=HR

Vjerodostojnost dokumenta možete provjeriti na sljedećoj web adresi:

<https://usluge.pravosudje.hr/provjera-vjerodostojnosti-dokumenta/>

unosom gore navedenog broja zapisa i kontrolnog broja dokumenta.

Provjeru možete napraviti i skeniranjem QR koda. Sustav će u oba slučaja prikazati izvornik ovog dokumenta.

Ukoliko je ovaj dokument identičan prikazanom izvorniku u digitalnom obliku, **Vrhovni sud Republike Hrvatske** potvrđuje vjerodostojnost dokumenta.